

Ledelsens redegørelse for læreruddannelsens forhold

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	2
2	Resumé	2
3	Ledelsens vurdering af læreruddannelsens nuværende udbudsstruktur	2
4	Redegørelse for nuværende forhold på læreruddannelsen	4
4.1	Beskrivelse af læreruddannelsens indhold og struktur	4
4.1.1	Læreruddannelsens udbud	4
4.1.2	Uddannelsens opbygning	6
4.1.3	Profiler	7
4.1.4	Udbudsformer	7
4.2	Uddannelseskvalitet	8
4.3	Driftsøkonomi	8
4.4	Regional forsyning	9
4.4.1	Søgning og optag	9
4.4.2	Arbejdskraft	10
4.4.3	Praktik	10
4.5	Tiltag på læreruddannelsen for kunne udbyde en fuld uddannelse på alle udbud	10
4.5.1	Samlæsning på tværs af årgange og udbudsformer	10
4.5.2	Undervisere deles mellem udbud	11
4.6	Udviklingstiltag for at sikre en attraktiv og bæredygtig læreruddannelse på alle udbud	11
4.6.1	Rekruttering	11
4.6.2	Faglige miljøer og faglig udvikling for undervisere	12

1 Indledning

Denne redegørelse handler om VIAs læreruddannelse og danner grundlag for en strategisk drøftelse af læreruddannelsen i VIAs bestyrelse. Afsenderen er den øverste ledelse for læreruddannelsen i VIA, det vil sige VIAs direktion og uddannelsesdekanen for læreruddannelsen.

Der indledes med et resumé af hovedpointerne fra redegørelsen. Herefter følger ledelsens samlende vurdering af konsekvenserne af den nuværende udbudsstruktur på læreruddannelsen for uddannelseskvalitet, effektiv og bæredygtig ressourceanvendelse og forsyningsforpligtelse.

Dernæst følger en mere konkret indføring i læreruddannelsen, hvilket danner grundlag for ovenstående vurdering fra ledelsen. Redegørelsen gennemgår en række forhold på uddannelsen: indhold og struktur, økonomi, kvalitet og regional dækning. Der redegøres desuden for, hvad VIA gør for at kunne udbyde en fuld læreruddannelse på alle uddannelsens udbud på trods af et lavt antal studerende. Afslutningsvis redegøres der for de udviklingstiltag, VIA har sat i værk de senere år for at sikre, at alle udbud af uddannelsen er attraktive og bæredygtige.

I vedlagte databilag og økonominotat fremgår data og beregninger fra VIAs fra kvalitetssystem, økonomiprocesser og hidtidige analyser, som redegørelsen baserer sig på.

2 Resumé

VIAs direktion og uddannelsesdekan for læreruddannelsen vurderer samlet set, at den nuværende udbudsstruktur er uholdbar og vil blive det i tiltagende grad grundet det faldende optag på flere udbud. Uddannelseskvaliteten og ressourceudnyttelsen bliver påvirket negativt af optaget, og forsyningsforpligtelsen opretholdes ikke i en tilsvarende positiv grad. Dermed vurderer direktionen, at de tre kriterier for at vurdere udbudsstrukturen ikke er i balance.

Vurderingen baserer sig på en række af læreruddannelsens forhold, der redegøres nærmere for. Samlet set er opbygningen af VIAs læreruddannelse kompleks. Uddannelsens kvalitet er sammenlignelig på tværs af udbuddene, med både positive og knapt så positive elementer, og kvaliteten er i stigende grad påvirket af det faldende optag kombineret med den markante kompleksitet. Det er vurderingen, at kvalitetsudfordringerne kun delvist kan afhjælpes gennem økonomiske investeringer.

Driftsøkonomien på tre af uddannelsens udbud er ligeledes udfordret af det faldende optag, hvilket betyder, at der overføres midler fra udbuddet i Aarhus (og tidligere også Silkeborg) til de andre udbud, og fra VIA til læreruddannelsens samlede drift. Den økonomiske udfordring vil stige, hvis de senere års lave optag bliver en ny normalsituation.

I forhold til regional forsyning af arbejdskraft er der ikke mangel på arbejdskraft i hverken den østlige eller vestlige del af regionen på nuværende tidspunkt, og der er desuden en høj andel uddannede lærere, som ikke arbejder i skolen. Dette er på trods af, at optaget på læreruddannelsen samlet set er faldet med 15% siden 2015, mens optaget på de enkelte udbud er faldet op til 49%.

VIA har i mange år gennemført mange tiltag for at imødegå denne situation. Det har bl.a. været nødvendigt at lave samlæsning på tværs af årgange og udbudsformer i mange af undervisningsfagene, ligesom der har været igangsat forskellige udviklingstiltag for at sikre attraktiviteten på alle udbud af læreruddannelsen. På trods af disse tiltag er det ikke lykkedes at bremse faldet i søgning og optag.

3 Ledelsens vurdering af læreruddannelsens nuværende udbudsstruktur

Det er direktionens og uddannelsesdekanens vurdering, at den nuværende udbudsstruktur på læreruddannelsen samlet set er uholdbar. Der er ikke i dag balance mellem hensynet til forsyningsforpligtelse, uddannelseskvalitet samt bæredygtig og effektiv ressourceudnyttelse, og vi forventer en tiltagende ubalance de kommende år. Det skyldes, at balancen i høj grad er afhængig af antallet af studerende på de enkelte udbud, og at det flere steder er kritisk lavt og faldende.

Hvad angår **forsyningsforpligtelsen**, er det ledelsens vurdering, at VIA lever op til forpligtelsen set i forhold til antallet af uddannede lærere på trods af det relativt høje frafald på uddannelsen, det lave optag i den vestlige del af regionen og det faldende optag i Silkeborg. Vurderingen baseres på det forhold, at der ifølge de lokale arbejdsmarkedsråd ikke er mangel på uddannede lærere i regionen for nuværende. To fremskrivninger fra COWI og Damvad Analytics peger på faldende efterspørgsel i Vestjylland, hvilket dog er forbundet med usikkerhed. VIAs læreruddannelse har bidraget positivt til forsyningen af lærere ved at være bredt geografisk til stede i hele regionen, og netuddannelsen og merituddannelsen - i de forskellige varianter - har bidraget til at øge antallet af dimittender.

Samtidig er det ledelsens vurdering, at forsyningsforpligtelsen i forhold til at uddanne lærere inden for alle folkeskolens fag vil blive udfordret i den vestlige del af regionen inden for få år - hvis den ikke allerede er det. Det skyldes, at udbuddene i Nr. Nissum og Skive - med den forventede nye normalsituation med et lavere optag - får endnu vanskeligere end i dag ved at oprette hold inden for hele fagrækken.

Som det vil fremgå af redegørelserne nedenfor, har VIA i de seneste mange år gennemført forskellige tiltag og investeringer for at styrke rekrutteringen, særligt uden for Aarhus, og vi arbejder fortsat med dette. Vi har blandt andet oprettet profiler på de enkelte udbud, fx en efterskoleprofil i Nr. Nissum.

Alligevel er det ikke lykkedes bremse faldet i søgningen. Det er direktionens vurdering, at det heller ikke fremover er sandsynligt at kunne øge rekrutteringen tilstrækkeligt til at opretholde den nuværende udbudsstruktur på læreruddannelsen, selv med massive investeringer. Det skyldes bl.a. den markant øgede konkurrence om ansøgerne.

Hvad angår **uddannelseskvalitet**, er den samlede læreruddannelse, og særligt udbuddene i Holstebro, Skive og Nr. Nissum, pressede af det lave og faldende optag af ordinære lærerstuderende.

Studiemiljøet og de enkelte hold er små og sårbare over for frafald, som desværre har været relativt stort i læreruddannelsen gennem mange år. Som det vil blive beskrevet nærmere, har det desuden længe været nødvendigt at samlæse hold på tværs af årgange og udbudsformer for at kunne oprette et tilstrækkeligt antal undervisningsfag. Det medfører en vanskelig og ressourcekrævende planlægningsopgave, og det er en stor pædagogisk-didaktisk opgave for underviserne. Det er sandsynligt, at uddannelseskvaliteten påvirkes af dette, selvom undervisere og ledelse gør deres bedste for at undgå kvalitetstab. Vi forventer, at udfordringen øges i takt med det faldende optag. Samtidig er antallet af undervisningstimer og de studerendes timeforbrug lavere på læreruddannelsen i VIA end på andre professionshøjskoler, hvilket hænger sammen med det ressourceforbrug de mange uddannelsesudbud fordrer. Det er vores vurdering, at kvalitetsudfordringen kun delvist kan imødekommes med økonomiske investeringer, idet udfordringen med små og sårbare studiemiljøer ikke kan ændres med økonomiske investeringer, medmindre disse investeringer fører til et øget optag.

Når uddannelseskvaliteten i den samlede læreruddannelse også er påvirket af udbudsstrukturen, har det også at gøre med bæredygtigheden i den samlede **ressourceanvendelse**. Som det vil fremgå, løber læreruddannelsen og særligt uddannelsesudbuddene i Skive og Nr. Nissum ikke rundt økonomisk. Det betyder, at der i de seneste mange år er sket en overførsel af midler dels internt på læreruddannelsen (fra Aarhus og tidligere også fra Silkeborg til Skive og Nr. Nissum) og dels internt i VIA (dvs. fra andre uddannelser i VIA til læreruddannelsen). Således er strategiske midler givet til understøttelse af drift, idet det er væsentligt dyrere at drive disse udbud per studerende. Rentabiliteten vil blive forværret, som det også vil fremgå, hvis optaget af både ordinære- og meritstuderende fortsætter som forventet på det aktuelle, lave niveau, eller hvis optaget falder yderligere.

Ved siden af driften af selve uddannelsen er der i Skive og Nr. Nissum store vedligeholdelsesudgifter til bygningerne, som er store ift. antallet af studerende og af ældre dato. Hertil forventes et behov for investering i bygningerne for at gøre dem tidssvarende ift. fx indeklimateknik. Sidstnævnte foreligger der dog endnu ikke et præcist estimat for.

4 Redegørelse for nuværende forhold på læreruddannelsen

I det følgende redegøres der bredt set for læreruddannelsens forhold. Det vil sige både uddannelsens indhold og struktur, dens kvalitet og økonomi og forsyningen af lærere i regionen. Desuden redegøres der for, hvad uddannelsen har gjort for at kunne opretholde og udbyde en fuld læreruddannelse på alle udbud, når der er for få studerende, samt hvad der er gjort for at sikre en attraktiv og bæredygtig uddannelse, herunder for at rekruttere af flere studerende.

4.1 Beskrivelse af læreruddannelsens indhold og struktur

For at give bestyrelsen en indføring i læreruddannelsens særkender – sammenlignet med andre uddannelser – følger her en beskrivelse af uddannelsens opbygning og struktur, som den ser ud efter ændringen af læreruddannelsen i 2023. Som det vil fremgå, har uddannelsen en høj kompleksitet, idet den enkelte studerende har valgmuligheder inden for både udbudsformer, undervisningsfag samt profil, hvilket stiller store krav til tilrettelæggelsen af uddannelsen og vanskeliggør oprettelsen af alle fag.

4.1.1 Læreruddannelsens udbud

VIAs læreruddannelse ligger på fire fulde udbud i Aarhus, Silkeborg, Nr. Nissum og Skive, samt en uddannelsesfilial i Holstebro og en netuddannelse.

Aarhus er det største udbud af læreruddannelsen med ca. 1.700 studerende – tre gange større end Silkeborg. I Aarhus ligger læreruddannelsen på Campus Aarhus C sammen otte andre uddannelser.

I Silkeborg er der 566 studerende på læreruddannelsen, som ligger på Campus sammen med sygeplejerskeuddannelsen.

I Skive er der 168 studerende. Uddannelsen ligger for sig selv og hører under Campus Viborg.

I Nr. Nissum ligger læreruddannelsen sammen med HF. Udbuddet hører under Campus Holstebro. I Nr. Nissum er der samlet set 454 studerende og elever koblet til VIAs aktiviteter, som er sammensat af forskellige dele. På læreruddannelsen i Nr. Nissum er der 218 studerende på den fysiske uddannelse og netuddannelsen tilsammen. I Nr. Nissum har VIA desuden en HF med 147 elever samt en relativt ny kostafdeling knyttet til HF. HF og læreruddannelsen i Nr. Nissum har fælles faciliteter, og i udvalgte fag står undervisere fra læreruddannelsen i Nr. Nissum også for undervisning i Holstebro og på HF. For Nr. Nissum er der dermed den særlige konstruktion, at både faciliteter, fagligt miljø, økonomi og til dels organisation hænger sammen og ikke altid kan skilles ad datamæssigt. Derfor kan de heller ikke altid skilles ad i denne redegørelse.

I tabel 1 ses en oversigt over de forskellige udbud. Den opsummerer de af læreruddannelsens forhold, som er forskellige udbuddene imellem og som beskrives i de følgende afsnit.

Tabel 1. Karakteristika ved læreruddannelsens forskellige udbud

	Aarhus	Silkeborg	Nr. Nissum	Holstebro (filial til Nr. Nissum)	Skive	I alt
Udbudsformer	Ordinær	Ordinær, Merit Merit - trainee	Ordinær, Ordinær – NET, Merit, Merit – NET, Merit - trainee	Dele af den ordinære uddannelse	Ordinær, Ordinær-trainee Merit	
Antal udbudte undervisningsfag 2022/23	22	19	19*		20	22
Antal undervisningsfag, som blev udbudt men ikke oprettet 2022/23	2	3	7*		5	
Profiler	Sprog-lærer, Natur-fag+	Musikpilot, Sportstræner, TECH	Efterskole	Ingen (fokus på indskoling)	Kreativitet & animation, Outdoor & grøn balance.	
Antal indskrevne studerende i alt (ordinær /ordinær NET /merit	1.739 (1.739/-/-)	566 (469/-/97)	218 (45 /121/52)	92 (92/-/-)	168 (162/-/6)	2.783 (2.507/121/155)
Antal fastansatte*	139	42	24 (dækker også nogle fag på HF)		17	222
Overskudsgrad i rentabilitetsanalyse for budget 2023	0,2 mio. kr.	-1 mio. kr.	-6 mio. kr. **		-2,2 mio. kr.	-9,1 mio. kr.
Tidspunkter for optagelse	Sommer	Sommer og vinter	Sommer	Sommer	Sommer	

* Bemærk, at de fastansatte også løser opgaver i VIAs efter- og videreuddannelse og forskning- og udviklingscentre. Bemærk desuden, at ansatte i Nr. Nissum både arbejder på Læreruddannelsen i Nr. Nissum, netuddannelsen og uddannelsesfilialen i Holstebro.

** Gælder både Læreruddannelsen i Nr. Nissum, netuddannelsen, uddannelsesfilialen i Holstebro samt HF i Nr. Nissum.

Note: Data per 2. november.

Kilder: VIAs hjemmeside, ledelseinformationssystem, studieadministrative system samt databilag.

4.1.2 Uddannelsens opbygning

Læreruddannelsen er en fireårig uddannelse på i alt 240 ECTS-points. Den nye læreruddannelse, som blev indført fra 2023, indebærer - sammenlignet med den tidligere læreruddannelse - mere praktik, mere forpligtende samarbejde med praksis og ændringer i fagrækken samt i fagenes tilrettelæggelse.

Uddannelsen er nu opbygget af fire elementer:

- Grundfagligheden
- Undervisningsfag
- Fire praktikperioder
- Afsluttende lærerfaglig bacheloreksamen

Alle lærerstuderende gennemgår de samme fag på grundfagligheden, som svarer til 65 ECTS eller $\frac{1}{4}$ af uddannelsen. Dertil kommer mindre valgfag for i alt 5 ECTS, hvor de studerende kan vælge imellem: Det praktisk-musiske fagområde ($2\frac{1}{2}$ ECTS), Sundheds- og seksualorientering ($2\frac{1}{2}$ ECTS), Uddannelse og job ($2\frac{1}{2}$ ECTS) eller svømning (5 ECTS).

De studerende skal have tre undervisningsfag i løbet af uddannelsen, svarende til 120 ECTS eller halvdelen af uddannelsen. I alt er der 22 undervisningsfag (inklusive muligheder for aldersspecialiseringer i dansk, matematik, samt engelsk i to forskellige aldersgrupper) at vælge mellem, hvoraf 20 af dem svarer til fagene i folkeskolen. Dette er særligt for læreruddannelsen, idet ingen andre af VIAs uddannelser skal udbyde det antal valgmuligheder til de studerende.

Den studerende skal ved studiestart vælge sit første undervisningsfag. Valgmulighederne er dansk til indskoling og mellemtrin, dansk til mellemtrin og udskoling, matematik og i dimensioneret omfang engelsk. For at sikre muligheder for at kunne vælge både dansk-matematik, dansk-engelsk, matematik-engelsk kan matematik også udbydes specialiseret imod de yngste, primært på store udbudssteder, ligesom engelsk både kan udbydes som et stort fag (50 ECTS) og et lille fag (35 ECTS).

I slutningen af første semester skal den studerende vælge sit andet og tredje undervisningsfag eksempelvis geografi, madkundskab, musik, fysik/kemi. Kun de fag, hvor nok studerende melder sig til, bliver oprettet. For, at undervisning i et fag kan balancere økonomisk, skal der være mindst 25 studerende på holdene i gennemsnit. Hvis det derfor er nødvendigt at oprette mindre hold, hvad det ofte er for at leve op til forsyningsforpligtelsen inden for det enkelte fag i folkeskolen, skal der samtidig også oprettes større hold – typisk i fagområderne i grundfagligheden. Derfor er sandsynligheden større for, at undervisningsfag bliver oprettet, jo større udbud der er tale om.

Det er kun i Aarhus, at alle læreruddannelsens fag udbydes over en fireårig periode. Hvorvidt de oprettes kommer an på dels forsyningsforpligtelsen inden for det enkelte fag og dels det konkrete antal studerende.

Følgende fag udbydes ikke: I Silkeborg og Nr. Nissum udbydes fagene Håndværk & Design, Madkundskab og Fransk ikke. I Skive udbydes fagene Madkundskab, Geografi og Fransk ikke.

Praktikperioderne udgør 40 ECTS, svarende til $\frac{1}{6}$ af uddannelsen, mens bachelorprojektet udgør 10 ECTS.

I tabel 2 herunder ses uddannelsens opbygning med fordeling af fagenes ECTS-points per semester.

Tabel 2. Læreruddannelsens semesterstruktur. Fagenes omfang er angivet i ECTS-point per semester

Fag og moduler	1. studieår	2. studieår	3. studieår	4. studieår
Undervisningsfag 1 (Dansk/matematik/engelsk)	25	25		
Undervisningsfag 2		15	20	
Undervisningsfag 3			15	20
Praktik	10	10	10	10
Grundfaglighed Pædagogik og almen didaktik	10			10
Grundfaglighed Pædagogik, psykologi, inklusion og specialpædagogik	10	10		
Grundfaglighed Livsoplysning	5		15	
Grundfaglighed Dansk som andetsprog				5
Mindre valgfag				5
Bachelorprojekt				10
ECTS i alt	60	60	60	60

4.1.3 Profiler

Med den nye læreruddannelse fra 2023 var et af målene at give: *"Frihed til lokale toninger med udgangspunkt i uddannelsesstedernes kultur og tradition ved at erstatte de mange og detaljerede mål med klare formål for uddannelsen, som kan udfyldes lokalt og af den enkelte underviser."*¹. Vi har i VIA arbejdet med dette allerede fra 2013 og sammen med studieråd og uddannelsesudvalg drøftet og skærpet lokale profiler. Dette kommer til udtryk både i den fælles undervisning og som særlige ekstra-curriculære tilbud undervejs igennem uddannelsen. Der i dag otte profiler i alt, og de er nærmere beskrevet i afsnittet om udviklingstiltag på læreruddannelsen.

4.1.4 Udbudsformer

VIA har gennem årene tilføjet flere udbudsformer til læreruddannelsen med henblik på at øge rekrutteringsgrundlaget til uddannelsen, med fokus på udbuddene uden for Aarhus. Her beskrives udbudsformerne, mens tænkningen omkring rekruttering udfoldes senere i redegørelsen.

Den ordinære, fysiske læreruddannelse findes på alle udbudsadresser for læreruddannelsen.

Den ordinære uddannelse kan tages som en traineeuddannelse for studerende, som arbejder som lærervikarer ved siden af studiet, og derfor kan få merit for praktikperioderne. Trainee-læreruddannelsen giver dermed plads til deltidsarbejde ved siden af uddannelsen.

Den ordinære uddannelse kan desuden tages som netuddannelse. På netuddannelsen, som er baseret i Nr. Nissum, foregår undervisningen hovedsageligt online, idet både underviseren og de studerende er logget ind i et digitalt læringsrum. Man kan derfor tage uddannelsen, selvom man er bosiddende langt fra Nr. Nissum. Cirka hver tredje uge er der dog fysisk undervisning i Nr. Nissum på tre dages koncentrerede undervisningsforløb. Det er VIAs erfaring, at det er væsentligt for studiemiljø og gennemførelse på netuddannelser, at de

¹ S. 3 i aftaleteksten af 13.09.22

studerende møder fysisk ind for at opbygge et tilhørsforhold til hinanden og underviserne. VIA tilbyder billig overnatning i Nr. Nissum, når der er fysisk undervisning.

Derudover er det muligt at tage en merituddannelse, som hører under åben uddannelse (regler for efter- og videreuddannelse). Meritlæreruddannelsen er for studerende, som allerede har taget en anden uddannelse. Uddannelsen er samlet set kortere (135- 150 ECTS), og man får titel af meritlærer ved afsluttet uddannelse. Man kan læse meritlærer som fysisk uddannelse eller netuddannelse. Endelig findes trainee-meritlæreruddannelsen med samme mulighed for deltidsarbejde i skolen som trainee-læreruddannelsen.

4.2 Uddannelseskvalitet

Den samlede uddannelseskvalitet i læreruddannelsen i VIA må vurderes på baggrund af det løbende kvalitetsarbejde og kvalitetsdata sammen med kvalitative vurderinger af nogle af de forhold og vilkår, som læreruddannelsen er underlagt.

Ser man på data i VIAs kvalitetssystem i databilaget, fremgår det, at læreruddannelsen i VIA samlet set er udfordret, hvad angår studieintensitet og frafald, mens andre parametre såsom karakterer for afgangsprøve og gennemførelse på normeret tid kan vurderes som tilfredsstillende. Hvad angår læringsmiljøet er billedet lidt mere blandet, idet data tyder på udfordringer på nogle parametre (fx feedback og overfladelæring) og ikke andre (fx hjælp fra medstuderende).

Det er værd at bemærke, at der, hvad angår kvalitetsdata, overordnet set ikke kan konstateres de store forskelle mellem læreruddannelsens udbud.

Tager man et mere kvalitativt blik på kvaliteten (baseret på vurderinger i læreruddannelsens ledelse) får man dog øje på nogle udfordringer. For det første er de små udbud udfordret af manglende mulighed for at oprette mange undervisningsfag. Det er dels en udfordring for de studerendes mulighed for at sammensætte den læreruddannelse, de ønsker sig, og dels betyder det, at der i vidt omfang foregår samlæsning på tværs af årgange og udbudsformer (se nedenfor). For det andet kan der på især små udbud være den udfordring, at det kan være vanskeligt på meget små hold at etablere et konstruktivt læringsmiljø fx i forbindelse med studiegrupperarbejde, og det relativt høje frafald på læreruddannelsen gør de små læringsmiljøer sårbare.

4.3 Driftsøkonomi

Læreruddannelsen har i mange år haft en udfordret økonomi blandt andet på grund et højt antal ledige pladser i kombination med mange undervisningsfag.

I **rentabilitetsanalysen**² baseret på budget 2023, som fremgår af økonomibilaget, har læreruddannelsen og HF samlet set et underskud på ca. ni mio. kr., med størst underskud i Nr. Nissum, inkl. HF og uddannelsesfilialen i Holstebro. Underskuddene i Nr. Nissum og Skive er lavere end tidligere år, da der nu indgår et decentralt grundtilskud på fire mio. kr. for hver af VIAs udbudsadresser. I Nr. Nissum og i Skive kan de fire mio. kr. alene henregnes til læreruddannelsen, mens der for de andre adresser er tale om et tilskud, der kan henføres til flere uddannelser på campus. HF i Nr. Nissum kan ikke modtage særskilte tilskud som ungdomsuddannelsesinstitution, da HF hører under VIA, dog med undtagelse af kostafdelingen.

En af årsagerne til den udfordrede økonomi er, som ovenfor beskrevet, at læreruddannelsen består af en omfattende mængde af valgfag/undervisningsfag, hvilket medfører, at det ofte er nødvendigt at undervise hold med få studerende.

² VIA udarbejder rentabilitetsanalyser hvert år i forbindelse med den generelle økonomistyring. Her indregnes den samlede økonomi for en uddannelse, dvs. at alle indtægter for de studerendes årsværk (STÅ) sammen med en uddannelsesandel i VIAs samlede indtægtsgrundlag (grundtilskud, udbudstilskud mm.) inddrages. Samtidig inddrages også alle omkostninger, herunder uddannelsens andel af omkostningerne på hver campus/adresse, og uddannelsens andel af fællesområdets omkostninger, omkostninger til IT, bibliotek mv. Dette perspektiv understreger påvirkningen af VIAs samlede økonomi. Der kan være en vis usikkerhed forbundet med rentabilitetsanalyser, idet opgørelser af både indtægter og udgifter ikke altid kan henføres helt præcist til de enkelte uddannelsesudbud.

Især i Skive og Nr. Nissum er der store omkostninger per studerende. Ud over udfordringen med få studerende på holdene, ligger de to udbud uden for Campus med lang afstand imellem, og det har vist sig at være særdeles vanskelig at etablere effektivisering ved fx fælles ledelse og fælles håndtering af praktikken. Som eksempel er omkostningerne til selve uddannelsen (undervisning, ledelse og administration såsom skemalægning, men uden bygninger, IT, bibliotek mv.) ca. 72.000 kr./STÅ i Skive mod ca. 48.000 kr./STÅ i Silkeborg. Indtægten per STÅ er 47.500 kr.

Der er desuden ingen stordriftsfordele ift. drift af bygningerne i Skive, hvor læreruddannelsen ligger alene, og kun i mindre omfang i Nr. Nissum og Silkeborg. Ift. Skive kan det nævnes, at uddannelsen har arbejdet på at udleje nogle af lokalerne, og det er i år lykkedes at udleje nogle få lokaler til Mercantec.

I økonomibilaget fremgår også en beregning af rentabiliteten for et fremtidsscenario, hvor optagstallet fra 2023 forsætter uændret i en årrække, og de større årgange fra 2018 og 2019 er færdige på læreruddannelsen. Her ses det, at rentabiliteten falder markant og læreruddannelsen og HF vil have et samlet merunderskud på ca. 13 mio. kr., dvs. et underskud i alt på omkring 22 mio. kr.

Man kan også se på økonomien fra et **budgetperspektiv**, hvor VIA skal have alle uddannelser til at balancere økonomisk. I dette perspektiv har Læreruddannelsen og HF haft en fælles økonomi og bundlinje siden 2011, da der på alle udbud uden for Aarhus er for få studerende / for lav aktivitet til, at driftsøkonomien hviler i sig selv. Dette betyder, at der i alle årene er sket en overflytning af omkring fire mio. kr. årligt fra Aarhus, og tidligere også fra Silkeborg, til henholdsvis Skive og Nr. Nissum. Derudover har det i alle årene været nødvendigt med ekstra tilskud fra VIAs strategiske puljer til driften af læreruddannelsen for at skabe en økonomi i balance. Læreruddannelsen i VIA har historisk set ligget lavt ift. ugentligt timetal sammenlignet med det nationale gennemsnit på professionshøjskolerne, fordi det grundet den samlede økonomiske udfordring ikke har været muligt at hæve timetallet. Timetallet hæves ifm. de midler, der tilføjes med indførelsen af den nye læreruddannelse fra 2023, men i sammenligning vil VIAs læreruddannelse fortsat ligge lavt.

Det er ikke forventningen, at den samlede driftsøkonomi kan forbedres mærkbart med midlerne til den nye læreruddannelse, da de netop følges af krav til øget timetal og dermed følges af øgede omkostninger.

4.4 Regional forsyning

VIA er forpligtet til at forsyne Region Midtjylland med arbejdskraft, og VIA har aktivt arbejdet for netop forsyningen af lærere på flere måder: gennem bred geografisk tilstedeværelse i kraft af udbuddene af læreruddannelsen, gennem oprettelsen af netuddannelsen hvor de studerende kan bo længere fra studiestedet, og gennem oprettelse af merituddannelsen.

Hvorvidt VIA lever op til forpligtelsen, påvirkes af både udbud og efterspørgsel, dvs. hvor mange studerende studerer på uddannelsen, og hvor meget arbejdskraft er der behov for. Begge elementer inddrages nedenfor og fremgår af databilaget. Derudover kan praktikdækning ses som et element i forsyningsforpligtelsen, da praktikken også bruges til, at en skole som arbejdsgiver kan danne relation til potentielt kommende medarbejdere.

For læreruddannelsen er der også udbuds- og efterspørgsmål på et mere detaljeret niveau i form af, om VIA uddanner lærere nok inden for hvert af folkeskolens fag. Dette er beskrevet ovenfor i afsnit 4.1.2.

4.4.1 Søgning og optag

Søgning og optag har for læreruddannelsen været faldende de sidste mange år.

I forhold til søgning har antallet af 1. prioritetsansøgninger for alle udbud - med undtagelse af Aarhus og med små udsving - været dalende siden 2012. I Silkeborg, Skrive og Nr. Nissum er søgningen faldet med 63-65%. Regner man netuddannelsen og uddannelsesfilialen i Holstebro med til Nr. Nissum, er søgningen dog steget med 11%.

Fra 2015 - 2022 er optaget samlet set faldet med 15%, hvilket kan tilskrives fald på 42% i Silkeborg, 49% i Skive og 20% i Nr. Nissum inkl. Holstebro og netuddannelsen. Faldet i Nr. Nissum kan ikke opdeles mellem de forskellige udbudsformer grundet den historiske opgørelsesmetode, men det kan konstateres, at med kun 10 studerende i 2023 er det fysiske udbud i Nr. Nissum blevet ganske lille.

Det skal her bemærkes, at VIAs bestyrelse i 2010 vedtog et kriterium for "*en kvalitativ bæredygtig læreruddannelsesenhed*", som lød, at der skal være "*et årligt nettooptag over en løbende tre-årig periode på i gennemsnit mindst 100 nye heltidsstuderende på hver af de to lokaliteter*" – det vil sige Skive og Nr. Nissum.

Det faldende optag medfører et stort antal ledige pladser uden for Aarhus. I forbindelse med den politiske udflytningsaftale begrænsede læreruddannelsen pladserne i Aarhus med 30, som blev flyttet til Silkeborg med henblik på at øge optaget her. Det lykkedes desværre ikke.

Når man ser på de studerendes geografiske oprindelse, er det typiske billede, at jo mindre et udbud er, jo højere er andelen af studerende fra lokalområdet. Billedet gælder også læreruddannelsen på andre professionshøjskoler.

4.4.2 Arbejdskraft

I tidens løb har der været gennemført forskellige analyser af, hvordan arbejdsmarkedet ser ud for lærere, herunder prognoser for fremtidens arbejdsmarked, af blandt andet COWI, de regionale arbejdsmarkedsråd (RAR), Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Rockwool Fonden.

Ser man på den aktuelle situation, viser analyser fra RAR, at der for nuværende ikke er mangel på lærere i VIAs dækningsområde, Østjylland og Vestjylland. Samtidig viser analyser fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, at der i VIAs dækningsområde – sammenlignet med andre dele af landet – er et lavt niveau af medarbejdere, som underviser i folkeskolen uden at have en læreruddannelse. En analyse på nationalt niveau fra Rockwool Fonden viser desuden, at andelen af den samlede potentielle arbejdstid, der af uddannede lærere bruges på arbejde omkring skolen, ikke på noget alderstrin overstiger 80 %, og for nogle alderstrin er andelen så lav som 66 %. Der er derfor et potentiale for at øge beskæftigelsen i folkeskolen blandt de allerede uddannede lærere, hvis der skulle blive mangel.

Prognoserne for fremtidens arbejdsmarked for lærere giver forskellige konklusioner, alt efter fremskrivningsmetoder og antagelser om fx tilbagetrækningsalder. Analyser fra COWI og Damvad analyser peger på en faldende efterspørgsel efter lærere i Vestjylland, men det er for usikkert at konkludere endeligt på baggrund af dem.

4.4.3 Praktik

Læreruddannelsen i VIA har som en helt central opgave at sikre uddannede lærere til hele regionen i det omfang dette er muligt. Denne forpligtelse betyder blandt andet, at de enkelte udbudssteder så vidt muligt regelmæssigt skal have lærerstuderende i praktik i alle kommuner. Det betyder, at nogle studerende nogle gange skal i praktik et stykke vej fra campus. Til gengæld er alle studerende i læreruddannelsen sikret en praktikplads alene i kraft af, at de er optaget på studiet. Med den nye læreruddannelse fra 2023 tænkes alle kommuner og alle skoler som praktiksteder for alle lærerstuderende i VIA – dog vil de enkelte kommuner være tilknyttet et primært udbudssted. Det betyder, at der kan og vil være studerende, som får en forholdsvis lang transporttid til et praktiksted. Dette for at sikre, at de studerende stifter bekendtskab med skoler i hele regionen og mulighederne for at rekruttere uddannede lærere højnes, også i udkantsområderne.

4.5 Tiltag på læreruddannelsen for kunne udbyde en fuld uddannelse på alle udbud

Læreruddannelsen har i mange år haft færre studerende, end den har pladser, på udbuddene uden for Aarhus. Uddannelsen har derfor over tid indført forskellige tiltag for at sikre, at de studerende kan få en fuld læreruddannelse på alle udbuddene, selvom det enkelte udbud ikke er stort nok til at kunne udbyde alle fag. Dog med undtagelse af Holstebro, som er en uddannelsesfilial og derfor ikke skal udbyde hele uddannelsen. De væsentligste tiltag er samlæsning og at undervisere deles mellem udbud, og de beskrives i det følgende.

4.5.1 Samlæsning på tværs af årgange og udbudsformer

På alle læreruddannelsens udbud uden for Aarhus underviser man i et større eller mindre omfang i undervisningsfag på tværs af årgange og udbudsformer (fx net- og merituddannelse), da man ellers ikke har volumen nok til at udbyde de fleste af undervisningsfagene. Jo færre studerende der er på et udbud, jo større er sandsynligheden for samlæsning på tværs af årgange, da det er et vigtigt greb for at kunne oprette undervisningsfag.

Et eksempel fra Nr. Nissum kan være, at studerende på 2. og 3. årgang har undervisningsfaget fysik/kemi sammen, selvom de studerende på 3. årgang er længere fremme i faget end 2. årgang. Nogle af de studerende kan være ordinære studerende, nogle kan være meritstuderende og atter andre merit-netstuderende. Underviseren skal dermed kunne differentiere mellem de studerende i både undervisningen og til eksamen ud fra opdelingen i Tabel 3, i tillæg til de studerendes forskellige faglige forudsætninger og livserfaring:

Tabel 3. Eksempel på differentiering inden for samme hold af studerende					
2. årgang			3. årgang		
Ordinær	Merit	NET Merit	Ordinær	Merit	NET Merit

I Nr. Nissum og Holstebro er der yderligere den kompleksitet, at de studerende følger fagene på tværs af de to matrikler og eksempelvis skiftevis undervises det ene og det andet sted.

I den nye læreruddannelse fra 2023, hvor praktikken er integreret som en del af alle fag i uddannelsen, bliver dette yderligere komplekst, fordi de studerende kan være i praktik sammen og studerer samme fag, men på forskellige årgange. Dette er et vilkår, som i forskelligt omfang er til stede på alle udbud i landet – undtagen København og Aarhus. Ud over, at det er en kompleks undervisningsopgave, kan det også være en udfordring for de studerende, idet det kan udfordre etableringen af konstruktive undervisnings- og læringsmiljøer.

4.5.2 Undervisere deles mellem udbud

Alle udbud kan ikke have en underviser ansat til hvert af de 22 undervisningsfag, hvilket hænger sammen med den volumen udbuddene har, og med den uforudsigelighed der knytter sig til, om nok studerende vælger et undervisningsfag, så det kan oprettes et givent år. En del underviser derfor på flere udbud end det, de er ansat på, hvilket er forbundet med omkostninger i form af kørselstid og kilometerpenge.

4.6 Udviklingstiltag for at sikre en attraktiv og bæredygtig læreruddannelse på alle udbud

Læreruddannelsen har haft svært ved at tiltrække nok studerende gennem mange år, og der er igangsat store indsats og gennemført store investeringer for at tilbyde en attraktiv uddannelse på alle udbud. Tiltagene har dels handlet om rekruttering – altså om at promovere uddannelsen og dens udbud – og dels handlet om at sikre et attraktivt fagligt miljø. Begge dele beskrives nedenfor.

4.6.1 Rekruttering

4.6.1.1 Profiler og samarbejder

Siden 2011 har de forskellige udbud i VIA arbejdet med særlige profiler for at tiltrække studerende med særlige interesser inden for lærergerningen.

Læreruddannelsen i Silkeborg var først med Musikpilot og Sportstræner, der var ekstra-curriculære tilbud fra uddannelsens 1. år til de studerende, som valgte disse profiler. I den tidligere læreruddannelse fra 2013 var det muligt at arbejde med særlige specialiseringsmoduler (10 ECTS svarende til seks uger), og Skive udviklede et modul med fokus på friluftsliv og friluftvejlederopgaver, mens Nr. Nissum udviklede et modul med fokus på efterskolepædagogik. Det var muligt for studerende på alle udbud at vælge disse og i en årrække lykkedes det at tiltrække en del studerende fra Silkeborg og Aarhus til disse moduler. Den positive erfaring med disse moduler har derfor til en vis grad dannet baggrund for udviklingen af yderligere profiler.

Alle profiler har været søsat med henblik på at tiltrække unge udover nærområdets egne unge, og de ser i dag ud som følger på de enkelte udbud:

- I Nr. Nissum er der en efterskoleprofil med fokus på fællesskab og samvær, idet udbuddet har tæt samarbejde med omkringliggende efterskoler og har mulighed for, at de studerende kan bo på uddannelsesstedet og dermed opleve en højskole/efterskole ånd i hverdagen.
- I Skive er der to profiler: Outdoor og grøn balance har fokus på udeliv i de grønne omgivelser i Skive og samarbejde om bæredygtighed med bl.a. Skive Greenlab. Kreativitet og animation kobler sig til VIAs animationsmiljø i Viborg samt animationsfestivalen Viborg Visuals.

- I Silkeborg er der tre profiler: Musikpilot-profilen er for studerende, der gerne vil arbejde meget med musik i skolen og fx kunne udvikle undervisningsforløb i musik og arrangere koncerter. Sportstræner-profilen giver mulighed for at blive træner i tre sportsgrene ved siden af uddannelsen som lærer til brug fx på idrætsefterskoler eller i foreninger. TECH-profilen klæder studerende på til at arbejde med teknologiforståelse og digital dannelse i skolen.
- I Aarhus er der to profiler: På sproglærer-profilen arbejdes der fagligt og studiesocialt for at styrke fremmedsprog i skolen. Der samarbejdes med eksterne oplægsholdere, fx praktikere eller sprogforskere, og linjen bygger på et mangeårigt samarbejde med sprogfagene på Aarhus Universitet. Sproglærerprofilen fungerer i kraft af sit høje ambitionsniveau og krævende studieintensitet som en form for talentlinje. På Naturfags+ linjen bliver de studerende klædt på til fagdidaktisk at kunne varetage fællesfaglig naturfagsundervisning. Det sker bl.a. gennem en undersøgende tilgang til matematik- og naturfagsundervisningen med ekskursioner, felt- og laboratoriearbejde og problemløsning.

Ved siden af udviklingen af efterskoleprofilen har der i Nr. Nissum de senere år været andre typer af tiltag, som i mere indirekte form har haft til formål at øge interessen for læreruddannelsen i byen. Her nævnes de to væsentligste. De sidste 10 år har VIA sammen med andre lokale aktører arrangeret Uddannelsesdebatten, som trækker uddannelsesfolk til fra hele landet. I 2022 åbnede VIA desuden et nyt musik- og kulturhus i Nr. Nissum for at styrke både musikundervisningen på stedet og det lokale kulturliv. Projektet blev realiseret gennem investering fra VIA på fire mio. kr. og fra A. P. Møller Fonden på otte mio. kr.

4.6.1.2 Strukturelle tiltag

Læreruddannelsen er dimensioneret, så antallet af pladser skal godkendes af Uddannelses- og forskningsministeriet. Inden for det samlede antal af pladser til uddannelsen kan uddannelsesledelsen fordele pladserne mellem udbuddene. På denne måde har VIA prioriteret at fordele pladser til udbuddene uden for Aarhus på trods af, at uddannelsen i Aarhus har måtte afvise studerende de fleste år.

Der er også gjort andre strukturelle greb for at prioritere optaget uden for Aarhus. Som eksempel ligger netuddannelsen i Nr. Nissum, mens læreruddannelsens eneste vinteroptag ligger i Silkeborg. Man har desuden nedlagt meritlærer i Aarhus af hensyn til at øge optaget i Silkeborg. Silkeborg har da også i dag en del studerende, som kommer fra Aarhus. I 2018 åbnede VIA desuden to uddannelsesstationer, som det hed dengang, i Holstebro og Randers, med kobling til Nr. Nissum. Uddannelsesstationen i Randers måtte desværre opgives efter to år grundet for lav søgning.

4.6.1.3 Rekrutteringsaktiviteter

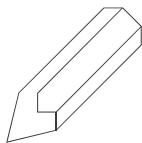
Læreruddannelsen har været særligt prioriteret i VIAs kampagner og lignende de seneste tre år, idet prorektor og uddannelsesdekanerne i fællesskab hvert år har prioriteret, hvilke af VIAs uddannelser der skulle have særligt stor volumen og fokus i VIAs rekrutteringsindsatser. Desuden har VIAs udbud i Vestjylland været særligt prioriteret.

Det skal i den sammenhæng bemærkes, at VIA har begrænsede muligheder for samlet set at øge udgifterne til kampagner og lignende, idet der regelmæssigt er politisk bevågenhed på at nedbringe uddannelsesinstitutionernes markedsføringsudgifter.

Derudover gennemføres lokale indsatser på de enkelte udbud for at øge synligheden, interessen og søgningen blandt potentielle studerende. Det kan fx være deltagelse i studiemesser og åbent hus eller besøg på ungdomsuddannelser og ved større arrangementer.

4.6.2 Faglige miljøer og faglig udvikling for undervisere

Grundet de mange specialiseringer på læreruddannelsen i form af undervisningsfag, gælder det for alle VIAs udbud, at det faglige miljø er lille i form af antal undervisere til hvert fag. Til de største undervisningsfag er der flere undervisere, men til de mindre fag såsom madkundskab eller geografi vil der ofte højst være én underviser på et udbud. Derfor er det et vilkår for undvisernes faglige fællesskaber, at de går på tværs af udbud. Læreruddannelsen har gennem årene udviklet på ledelsen af og rammerne for de faglige fællesskaber. Dette blandt andet gennem projektet Læreruddannelsens Udviklingslaboratorium (finansieret af direktionens strategiske midler), som har haft fokus på didaktisk udvikling inden for de enkelte undervisningsfag og på tværs af udbud. Også deltagelsen i større eksternt finansierede og nationale projekter såsom Naturfagsakademiet har bidraget til den faglige udvikling på tværs af udbuddene.

Bilag: Data og analyse i relation til læreruddannelsen

1. Indledning

Bilaget rummer en række data og analyser om læreruddannelsen og dens udbud over den seneste årrække. Materialet skal være med til at belyse læreruddannelsens styrker og udfordringer på tværs af uddannelsen og dens forskellige udbud.

Bilaget er opbygget, så det følger den studerendes rejse før, under og efter uddannelse. Bilaget indledes således med data vedrørende uddannelsen og dens udbud: antal udbudte pladser, antal ansøgninger, antal optagne, bopælskommune ved optagelse på de enkelte udbud, antal ledige pladser og bestand (samlet antal studerende) pr. udbudssted. Derudover præsenterer bilaget en række forhold omkring kvalitet på tværs af læreruddannelsens udbud. Kvalitetsindikatorerne indeholder indikationer om læringsmiljø – LEARN, studieintensitet, førsteårs frafald, overskridelse af studietid samt karakter for afgangsprøve. Bilaget afsluttes med et afsnit om arbejdsmarkedet for lærere og uddrag af en række eksterne analyser og prognoser for denne arbejdsstyrke.

2. Udbudte pladser på læreruddannelsens udbud

Af tabel 1 fremgår det, at antallet af udbudte pladser har ligget forholdsvist fast på de fleste udbud siden 2015 med undtagelse af Nr. Nissum og Skive, hvor uddannelsen har justeret antal udbudte pladser.

Tabel 1: Antal udbudte pladser, læreruddannelsens udbud 2015-2023

	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	Sommer 2023
Aarhus	490	495	495	505	505	505	505	505	470
Holstebro	-	-	-	-	-	-	-	65	70
Netudbud	-	-	-	-	-	70	110	70	80
Nørre Nissum	131	130	130	190	190	120	80	55	70
Silkeborg	240	235	235	240	240	240	240	240	170
Skive	132	132	132	158	158	158	158	158	170

Kilde: LIS

Bemærkning: Sommer 2023 består af hovedoptaget (tilbudte studiepladser, hvortil der er takket ja) og indeholder altså ikke vinteroptaget.

3. Ansøgninger til læreruddannelsen og i hele VIA

I det følgende er 1. prioritets ansøgninger til læreruddannelsen skitseret. I tabel 2 fremgår det, at for alle udbud har 1. prioritetsansøgninger - med undtagelse af Aarhus og med små udsving - været dalende henover de sidste godt 10 år.

Tabel 2: Antal 1. prioritetsansøgninger til læreruddannelsen 2012-2023

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aarhus	533	529	459	553	575	582	596	528	550	588	493	533
Holstebro											35	32
Netudbud									38	34	35	29
Nr. Nissum	79	55	52	53	60	59	98	93	56	42	33	27
Silkeborg	197	122	130	119	130	124	106	103	106	91	84	71
Skive	80	53	50	57	71	57	74	44	50	38	44	28

Datakilder: 2009-2021: KOT, UFM's datavarehus, 2022-2023: VIA Studieservice, det studieadministrative system; ESAS.

Noter til søgetal fra Nr. Nissum: Først i 2020 får net-udbuddet sit eget KOT-nr. Indtil da er det inkluderet i Nr. Nissums søgetal. Først i 2022 får uddannelsesfilialen i Holstebro sit eget KOT-nummer. Indtil da er søgetal fra Holstebro og tidligere også uddannelsesstationen i Randers inkluderet i Nr. Nissums søgetal (fra 2018)

I forhold til at kunne sammenligne antal optagne på læreruddannelsens adresser, er det generelle billede af antal ansøgninger på VIAs adresser medtaget i det følgende.

Af tabel 3 ses antallet af 1. prioritetsansøgninger på tværs af VIAs adresser. Her ses et generelt fald på de fleste adresser, men især uden for Aarhus - og særligt i den vestlige del af regionen, dvs. Campus Holstebro, Skive og Nr. Nissum - er der et stort fald i antal 1. prioritetsansøgninger.

Tabel 3: Antallet af 1. prioritetsansøgninger på tværs af VIAs adresser 2017-2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Campus Herning	495	504	482	480	526	511	567
Campus Holstebro	721	668	665	575	524	386	369
Campus Horsens	1238	1125	1090	1172	1199	937	989
Campus Randers	407	428	357	403	347	281	297
Campus Silkeborg	263	203	217	201	174	132	129
Campus Viborg	461	442	395	385	319	293	275
Campus Aarhus C	2370	2408	2311	2407	2638	1981	2170
Campus Aarhus N	1574	1508	1623	1741	1509	1205	1361
Filmby Aarhus	187	189	179	213	184	138	134
Grenaa	40	70	49	35	45	27	35
Ikast	165	117	110	104	95	75	76
Kasernevej Viborg	466	340	408	318	510	393	682
Lyseng Alle, Aarhus	141	117	118	139	125	78	82
Nr. Nissum	59	98	93	94	76	49	49
Skive	57	74	44	50	38	45	29
Total	8644	8291	8141	8317	8309	6531	7242

Kilde: LIS

4. Antal optagne på læreruddannelsen og i VIA

I tabel 4 ses det endelig antal optagne på læreruddannelsen siden 2015. Her ses det, at antallet af optagne på alle udbud er faldende henover de seneste år, mest markant i den vestlige del af regionen, hvor antal optagne er lave.

Tabel 4: Endeligt antal optagne ved læreruddannelsen 2015-2023, samt sommeroptag 2023

	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	Sommer 2023
Aarhus	467	489	491	496	494	496	496	474	465
Holstebro	-	-	-	31	25	31	27	28	35
Netudbud	-	-	-	-	-	47	32	33	20
Nr. Nisum	91	94	73	28	34	14	12	12	10
Randers	-	-	-	20	16	-	-	-	-
Silkeborg	184	176	209	200	156	179	132	106	85
Skive	72	88	102	90	60	42	38	37	33
I alt	814	847	875	865	785	809	737	690	648

Kilde: LIS.

*= Netudbud blev registreret under Nr. Nisum indtil 2020, jf. ovenstående bemærkninger.

Sommer 2023 består af hovedoptaget (tilbudte studiepladser, hvortil der er takket ja) og indeholder altså ikke vinteroptaget

Antal optagne på meritlæreruddannelsen fordelt på udbud

I nedenstående tabel ses det samlede antal optagne på meritlæreruddannelsen, fordelt på udbud i perioden 2021-2023.

Tabel 4.a.: Antal optagne på merit-læreruddannelsen 2021-2023 – opdelt på halvår

	1H 2021	2H 2021	1H 2022	2H 2022	1H 2023	2H 2023	I alt
Nørre Nisum	-	29	-	13	-	19	61
Silkeborg	11	50	13	18	7	30	129
Skive	-	3	-	4	-	4	11
I alt	11	82	13	35	7	53	201

LIS: Merituddannelser, Åben Uddannelse.

Note: Åben Uddannelse er en betegnelse for efter-videreuddannelse med egenbetaling. Opgørelsen i LIS går tilbage til 2021.

Antal optagne på tværs af VIAs adresser 2017-2022

I forhold til at kunne sammenligne antal optagne på læreruddannelsens adresser, er det generelle billede af antal ansøgninger og optagne på VIAs adresser medtaget i det følgende.

I tabel 5 fremgår antallet af optagne på tværs af VIAs adresser. Her ses igen et billede af et fald i antal optagne på tværs af VIAs uddannelser fra 2017-2022, igen mest markant i den vestlige del af regionen, men også i Horsens grundet den politiske aftale om reduktion i antallet af internationale studerende.

Tabel 5: Antal optagne på tværs af VIAs adresser 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Korte videregående uddannelser	558	521	494	501	541	461
Campus Herning	348	317	305	310	304	291
Campus Horsens	210	204	189	191	188	72
Campus Viborg						22
Campus Aarhus C					48	76

Mellemlange videregående uddannelser	5.905	5.986	6.101	6.150	6.129	5.370
Campus Herning	123	122	147	123	130	138
Campus Holstebro	602	625	632	664	641	512
Campus Horsens	996	943	952	1.008	974	777
Campus Randers	264	250	275	292	314	319
Campus Silkeborg	235	303	267	251	261	212
Campus Viborg	342	368	364	347	356	312
Campus Aarhus C	1.939	1.998	2.092	2.115	2.099	1.894
Campus Aarhus N	863	853	877	871	898	821
Filmby Aarhus	30	30	31	30	30	30
Grenaa	32	33	31	30	31	28
Ikast	126	116	122	124	131	90
Kasernevej Viborg	72	52	70	52	68	52
Lyseng Alle, Aarhus	110	111	111	117	106	101
Nørre Nissum	89	83	68	67	46	47
Skive	81	99	62	59	44	37
Total	6.463	6.507	6.595	6.651	6.670	5.831

Kilde: UFM's datavarehus. Dato for endelig opgørelse er i marts året efter optagelse.

5. Bopælskommune ved optagelse på læreruddannelsen

I det følgende er der set nærmere på, hvor de optagne studerende på læreruddannelsens udbud har haft bopæl pr. 30.6. det år, hvor de har ansøgt om optagelse. Tallene siger noget om det geografiske optagelsesgrundlag, det enkelte udbud har. Nationale tal kan ses hos Akkrediteringsinstitutionen¹. Data om bopælskommune ved optagelse stammer fra Uddannelses- og Forskningsministeriets (UFMs) datavarehus.

Opgørelsen samler data fra flere år og er opdelt i to lige store tidsintervaller, fra 2014-2018 og fra 2019-2023 for at få volumen i antallet og dermed mindske antallet af diskretioneringer². Det skal understreges, at opgørelserne ikke siger noget om, *hvornår* den studerende er flyttet til den respektive kommune eller, om de *efter* optagelsestidspunktet flytter til en anden kommune. Desuden skal det nævnes at for nogle udbud, er der ikke data på perioden 2014-2018. Det skyldes, at udbuddet ikke har eksisteret i denne periode, eller at det har været registreret under et andet udbud.

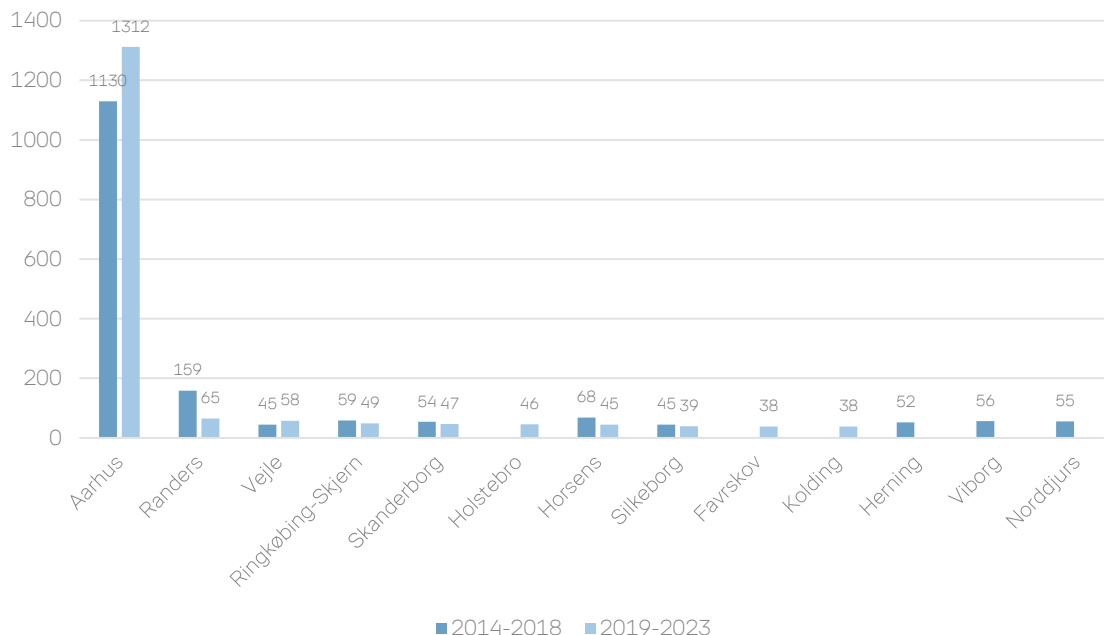
Læreruddannelsen, Aarhus

I perioden 2014-2018 er der 2.441 optagne studerende på læreruddannelsen i Aarhus, hvor 1.130 har bopæl i Aarhus ved optagelsestidspunkt. Det svarer til 46% af det samlede antal optagne. Derudover fordeler optagne sig jævnt over kommuner især i Region Midtjylland og mindre fra Nord- og Sønderjylland samt Hovedstaden, Sjælland og Fyn. I perioden 2019-2023 er der optaget 2.468 studerende på læreruddannelsen, hvor 1.312 er optaget i Aarhus. Det svarer til 53% af det samlede antal optagne. Tilsvarende den foregående periode fordeler resten sig på især Region Midtjylland og mindre fra Nord- og Sønderjylland samt Hovedstaden, Sjælland og Fyn. Top 10 bopælskommuner for begge perioder kan ses i figur 1. Top 10 kommuner dækker ca. 70% af det samlede antal optagne.

¹ Akkrediteringsinstitutionen: Datakort, hvor kommer de studerende fra kan ses her: <https://akkr.dk/akkreditering/videregaende-uddannelser/datakort-hvor-kommer-de-studerende-fra/>

² Steder i data, hvor anonymitet ikke kan opretholdes, hvis værdien angives

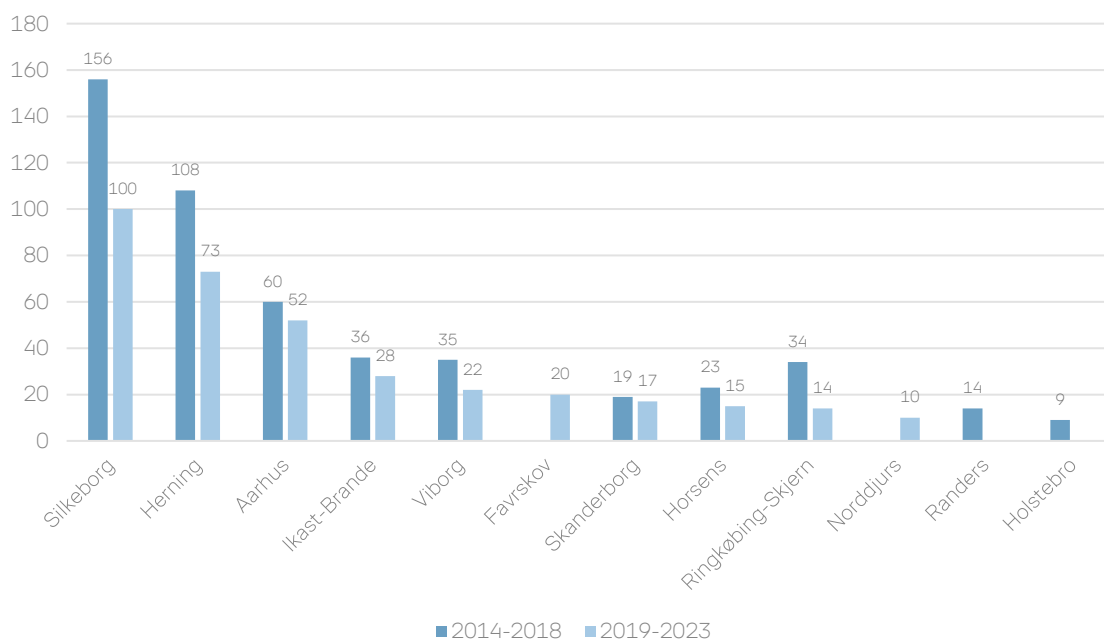
Figur 1: Top 10 bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i Aarhus

Læreruddannelsen, Silkeborg

I perioden 2014-2018 er der optaget 582 studerende på læreruddannelsen i Silkeborg, hvor hovedparten har bopæl i enten Silkeborg eller Herning ved optagelsestidspunkt. Derudover fordeler optagne sig jævnt over kommuner fra især Region Midtjylland og mindre fra Sønderjylland. Det samme billede gør sig gældende i perioden 2019-2023, hvor der total set er optaget 428 studerende i Silkeborg. Top 10 bopælskommuner for begge perioder kan ses i figur 2. Top 10 kommunerne udgør ca. 90 % af det samlede antal optagne.

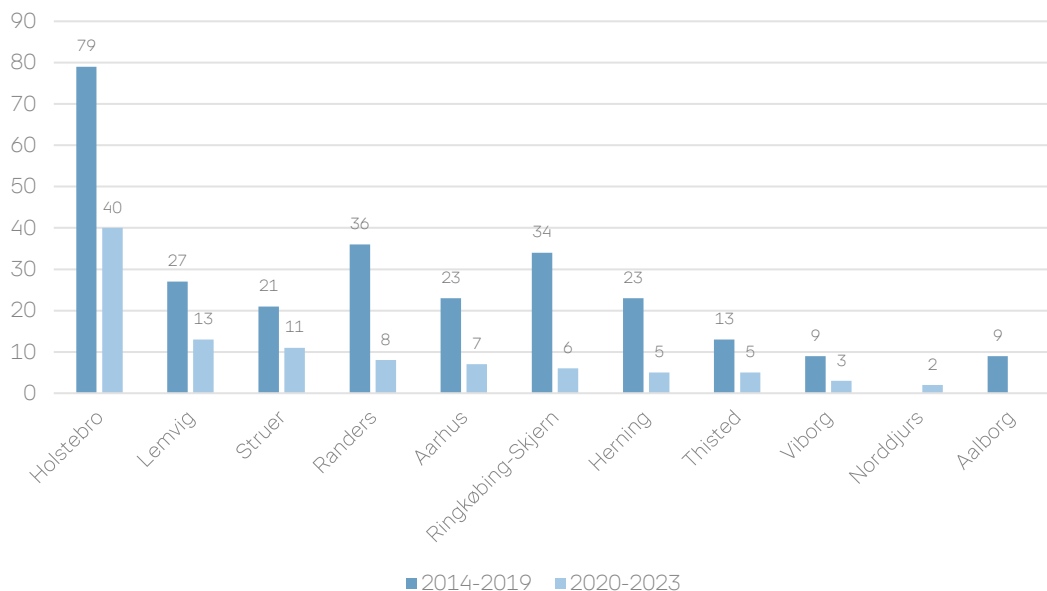
Figur 2: Top 10 bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i Silkeborg

Læreruddannelsen, Nr. Nisum

I perioden 2014-2018 er der optaget 247 studerende på læreruddannelsen i Nr. Nisum, hvor hovedparten har bopæl i Holstebro ved optagelsestidspunkt. Derudover fordeler optagne sig jævnt over kommuner fra især den vestlige del af Region Midtjylland og Nordjylland. Det samme billede gør sig gældende i perioden 2019-2023, hvor der total set er optaget 184 studerende i Nr. Nisum. Top 10 bopælskommuner for begge peioder kan ses i figur 3. Det skal bemærkes, at net-udbud indgår frem til og med 2019. Top 10 dækker over hhv. 85% og 90 % af det samlede antal optagne i de to perioder.

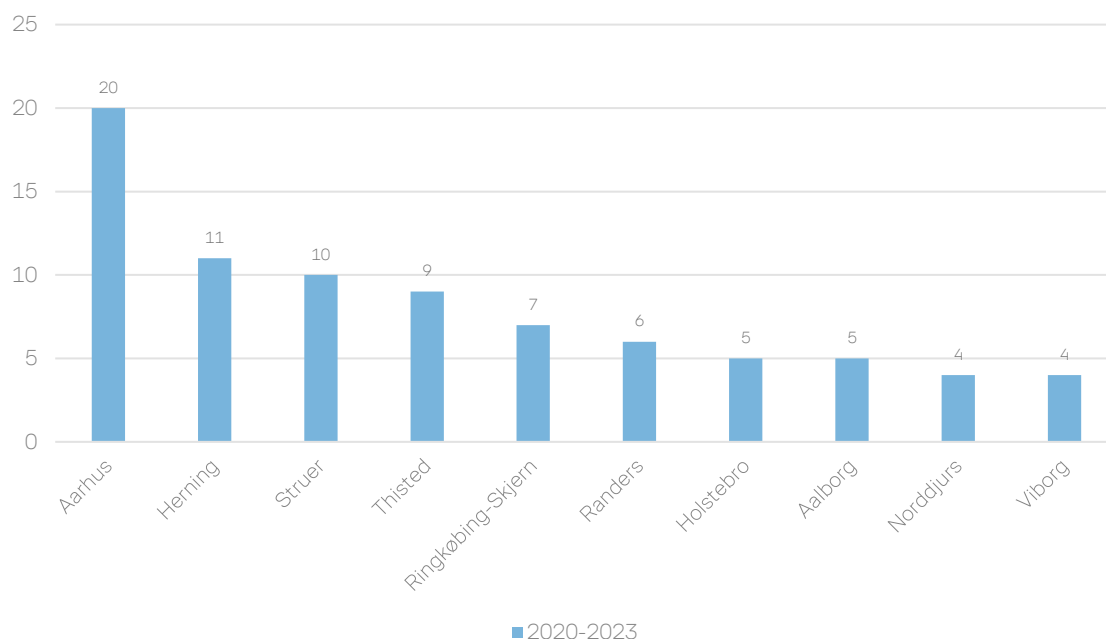
Figur 3: Top 10 bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i Nr. Nisum

Læreruddannelsen, Net

I perioden 2014-2018 indgik optaget på net-uddannelsen på udbuddet i Nr. Nisum. Fra perioden 2020 blev der optaget 272 på net-uddannelsen, hvor hovedparten kommer fra Aarhus eller fra Nordjylland og ellers fordeler sig på især kommuner i den vestlige del af regionen. Optagnes bopælskommuner kan ses i figur 4. Oversigten dækker godt 90% af det samlede antal optagne i perioden. De resterende er ikke medtaget grundet diskretion ift. antal optagne fra den pågældende kommune eller, fordi bopæl ikke er oplyst.

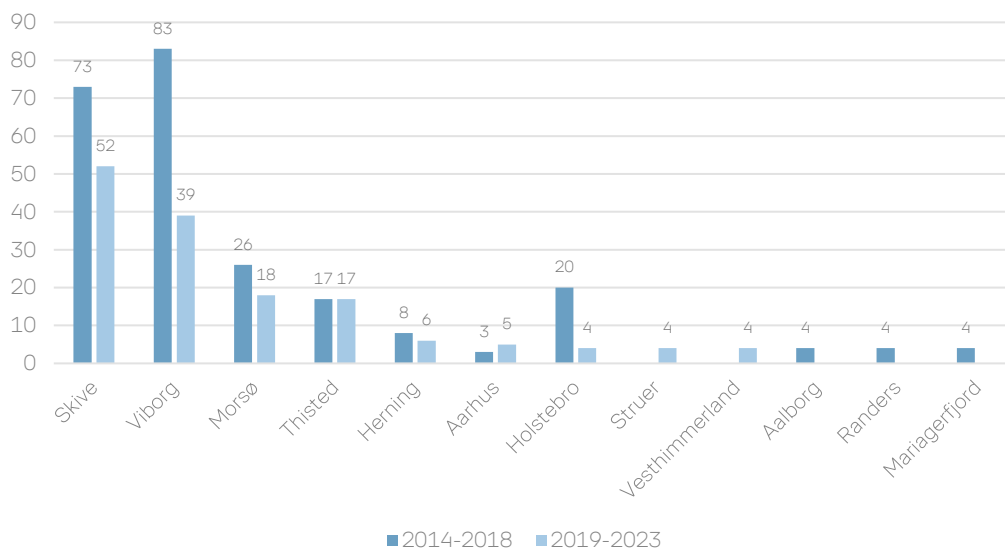
Figur 4: Top 10 bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i net-uddannelsen

Læreruddannelsen, Skive

I perioden 2014-2018 er der optaget 262 studerende på læreruddannelsen i Skive, hvor hovedparten har bopæl i enten Viborg eller Skive ved optagelsestidspunkt. Derudover fordeler optagne sig jævnt over kommuner fra især Region Midtjylland og Nordjylland. Det samme billede gør sig gældende i perioden 2019-2023, hvor der total set er optaget 167 studerende i Skive. Top bopælskommuner for begge perioder kan ses i figur 5. Top bopælskommuner udgør hhv. 80% og 90 % af det samlede antal optagne.

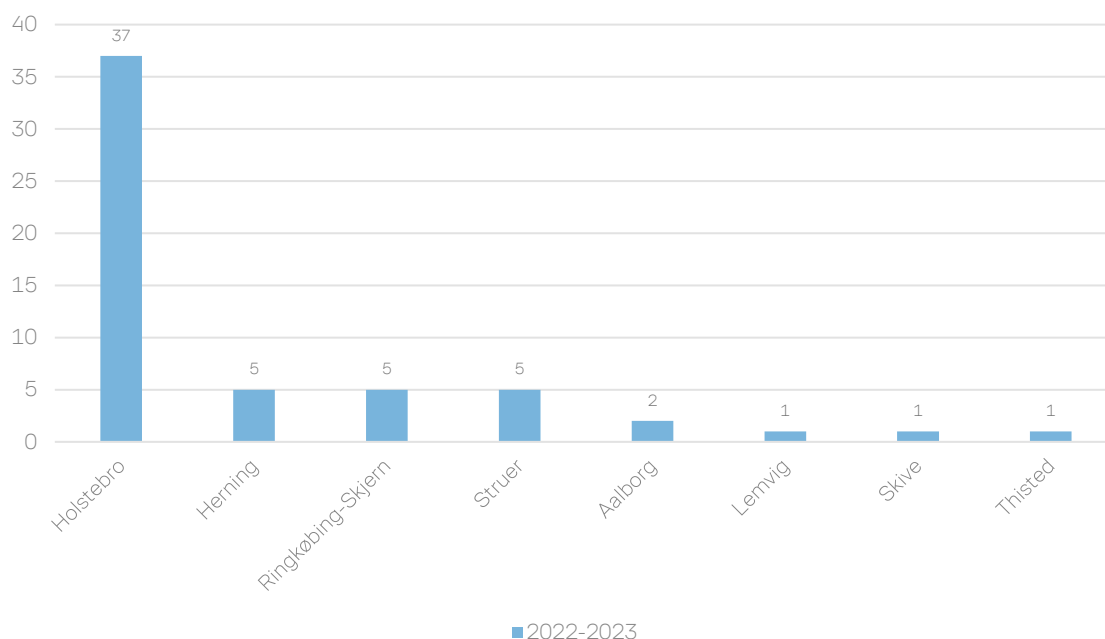
Figur 5: Top bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i Skive

Læreruddannelsen, Holstebro

I perioden 2014-2018 er der ikke data på Holstebro, jf. ovenstående, men i perioden 2019-2023 er der optaget 57 studerende, hvor langt hovedparten kommer fra Holstebro og enkelte fra andre kommuner i den vestlige del af Region Midtjylland, hvilke ses i nedenstående figur.

Figur 6: Bopælskommuner ved optagelse på læreruddannelsen i Holstebro, 2022-2023

6. Antal ledige pladser på læreruddannelsens udbud

I tabel 6 er det opgjort, hvor mange ledige pladser de enkelte udbud har haft i perioden 2015-2023. Her fremgår det, at alle udbud har haft ledige pladser de seneste otte år, men relativt flest i Skive.

Tabel 6: Antal ledige pladser på læreruddannelsens udbud 2015-2023

	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	Sommer 2023
Aarhus	23	6	4	9	11	9	10	31	5
Holstebro		-	-	-	-	-	-	37	35
Netudbud	-	-	-	-	-	23	77	37	60
Nørre Nissum	40	36	57	111	115	75	45	43	60
Silkeborg	56	59	26	40	84	61	108	134	86
Skive	60	44	30	68	98	116	119	121	137

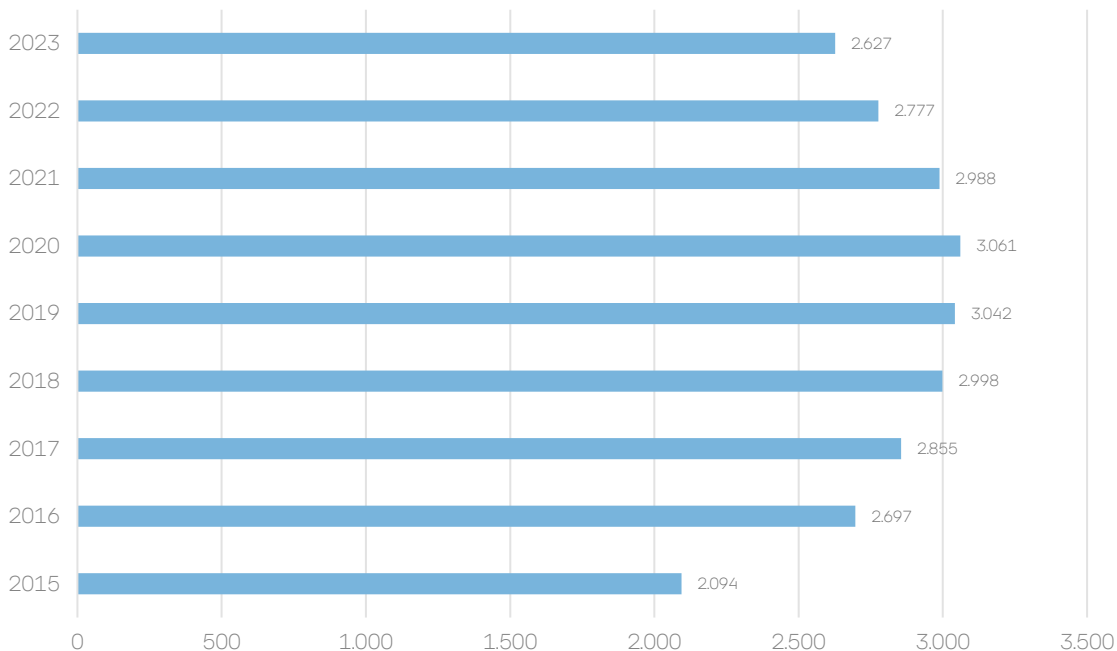
Kilde: LIS

Note: Sommer 2023 består af hovedoptaget og indeholder altså ikke vinteroptaget

7. Bestand på læreruddannelsen og dens udbud

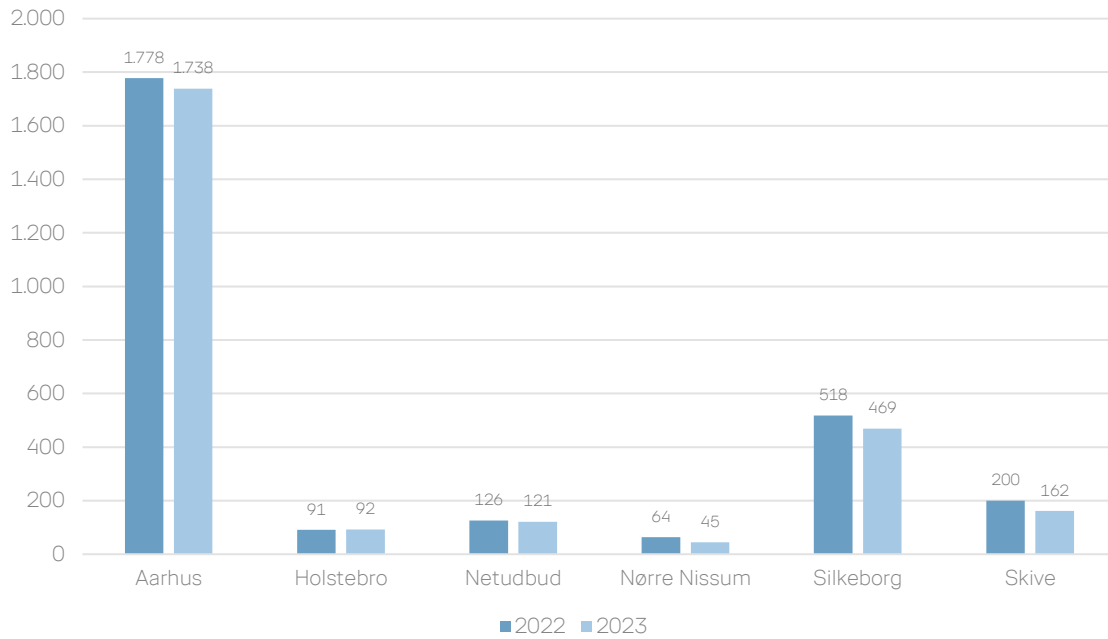
I det følgende er det beskrevet det samlede antal studerende, også kaldet bestand, på læreruddannelsen de pågældende år. Den samlede bestand har været faldende de sidste tre år. Først fra 2022 har det været muligt at opgøre bestand på udbudsniveau. Udviklingen kan ses i nedenstående figurer.

Figur 7: Bestand på læreruddannelsen pr. 1. september det pågældende år

Kilde: LIS

Figur 8: Bestand på læreruddannelsen pr 1. september, opgjort pr udbud

Kilde: LIS

Note: Pga. skift i studieadministrative systemer fra SIS til ESAS er det ikke muligt at opgøre bestand på udbudsniveau før i 2022.

8. Kvalitetsindikatorer på læreruddannelsen

I følgende afsnit belyses en række kvalitetsindikatorer på tværs af læreruddannelsens udbud: LEARN-indikatorer, studieintensitet, førsteårs frafald, overskridelse af studietid og karakter for afgangsprøve.³

VIA's kvalitetsstandard for læringsmiljø har som indikator, at resultatet for de enkelte LEARN-indikatorer⁴ skal ligge på minimum 4 på en skala fra 1 til 5. Af tabellen nedenfor ses det, at flere af udbuddene er udfordret på dette.

Tabel 7: LEARN-indikatorer for læreruddannelsen

	Overensstemmelse	Konstruktiv feedback	Interesse og motivation	Støtte fra medstuderende	Underviserinteraktion	Læring for forståelse	Organiseret Læringstilgang	Overfladelæring	Dybdeleæring
Aarhus	3,6	3,2	3,9	4,3	3,7	3,7	3,8	3,4	3,8
Holstebro - udd.station	4,0	3,7	4,0	4,4	4,0	4,1	3,9	3,1	3,8
Nørre Nisum	3,9	3,8	4,1	4,3	4,0	4,0	3,8	3,3	3,9
Nørre Nisum - NET	3,8	3,6	4,1	4,3	3,8	3,9	4,0	3,7	4,0
Randers - udd.station	4,2	3,2	4,3	4,3	3,5	4,1	4,0	3,8	4,2
Silkeborg	3,7	3,4	3,9	4,3	3,8	3,8	3,8	3,4	3,8
Skive	3,5	3,3	3,8	4,1	3,7	3,6	3,8	3,3	3,9
I alt	3,6	3,3	3,9	4,3	3,7	3,7	3,8	3,4	3,8

Kilde: Danmarks Studieundersøgelse, 2020

For *studieintensitet* ses i nedenstående tabel, at Skive og Aarhus har identiske timetal på baggrund af de studerendes svar til Uddannelseszoom/Danmarks Studieundersøgelse samt at alle læreruddannelsens udbud ligger under 1.400 timer om året. Her skal det nævnes, at VIA's kvalitetsstandard for studieintensitet er 1.650 timer pr. studerende pr. år. Hvis en uddannelse er planlagt med 40 studieaktive uger, svarer det til en studieintensitet på 41,25 timer om ugen.

Tabel 8: Opgørelse over studieintensitet for læreruddannelsen

	2020	Timer pr. år	Vurdering
Nørre Nisum	35	1.400	RØD
Silkeborg	34	1.360	RØD
Skive	31	1.240	RØD
Aarhus	31	1.240	RØD
I alt	32	1.280	RØD

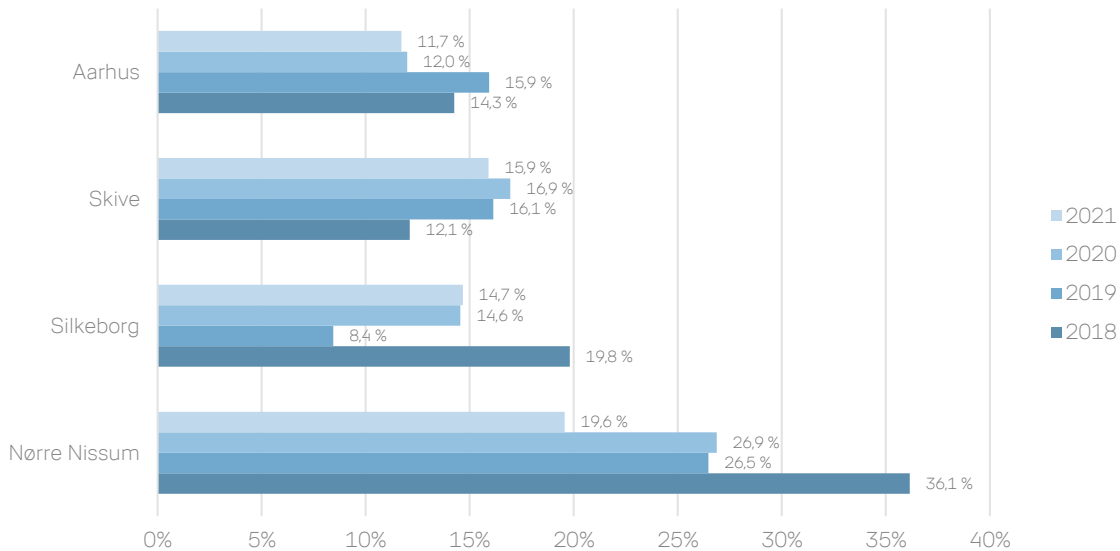
Kilde: Danmarks Studieundersøgelse, 2020

³ Der kan læses mere om VIA's kvalitetsstandarder: [VIAs kvalitetsstandarder](#)

⁴ Der kan læses mere om LEARN indikatorerne: <https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/danmarks-studieundersogelse/laeringsbarometer/om-malingen/learn>

1. års-fracfald for læreruddannelsen i VIA i årene 2018-2021 er opgjort i nedenstående tabel. Der gøres opmærksom på, at tallet for Nr. Nissum omfatter såvel læreruddannelsen, net-udbuddet og filialen i Holstebro, da de i denne periode havde det samme KOT-nr. Nr. Nissum har i perioden oplevet et fald i andelen af studerende, der stopper uddannelsen inden udgangen af uddannelsens første år. For Skive er 1. års fracfaldet i perioden stigende. Nr. Nissum og Skive har de højeste andele af 1. års fracfald af de fire udbud.

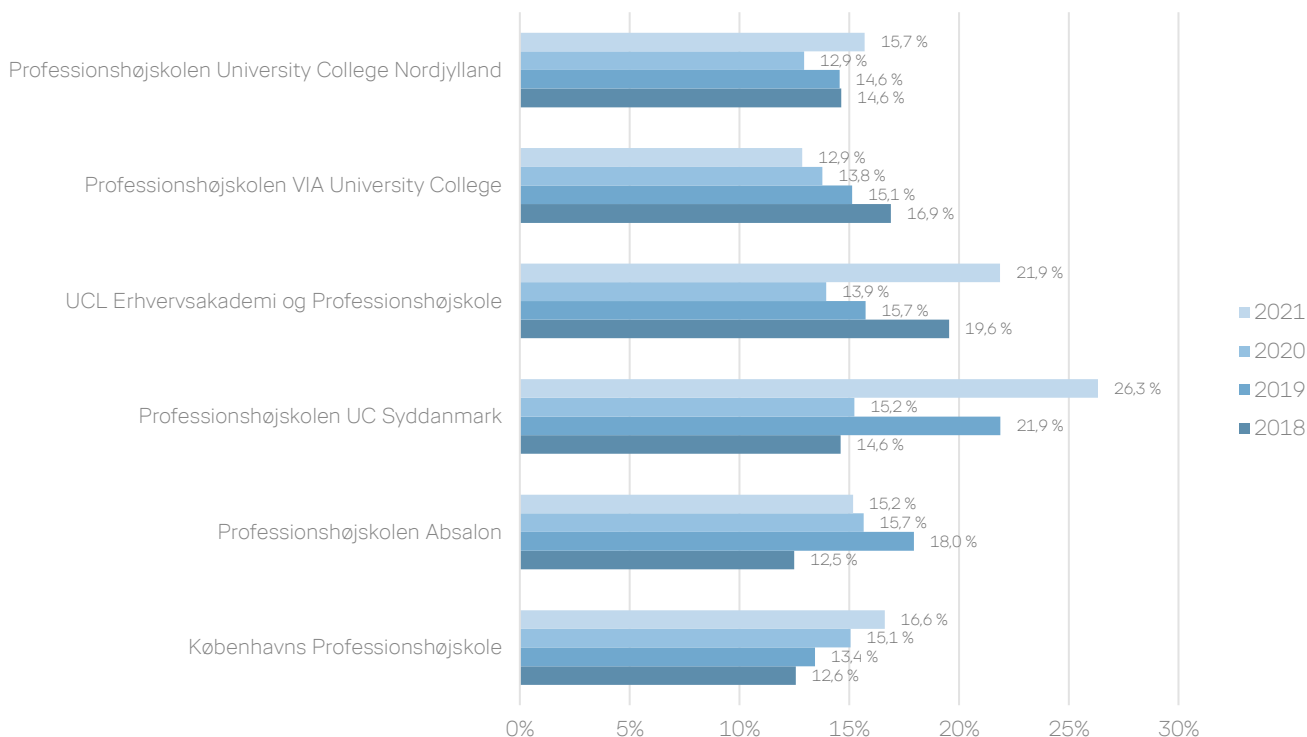
Figur 8: 1.års-fracfald for læreruddannelsen i VIA 2018-2021

Kilde: UFM's datavarehus

1. års-fracfald for læreruddannelsen i Danmark i årene 2018-2021 er opgjort i nedenstående tabel. I perioden er 1. års fracfaldet steget på nogle institutioner og faldet på andre. For VIAs vedkommende er det primært den lave andel af 1. års fracfaldne kombineret med en positiv udvikling på Læreruddannelsen i Aarhus, der påvirker det samlede fald i 1. års fracfald i perioden, da Aarhus huser hovedparten af de lærerstuderende i VIA.

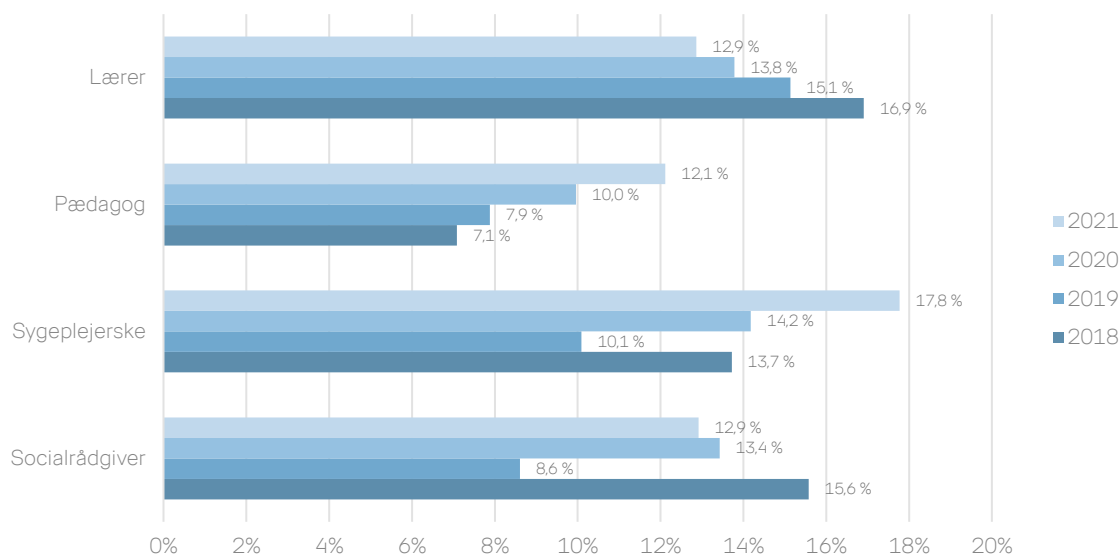
Figur 9: 1.års-fracfald for læreruddannelsen i Danmark 2018-2021

Kilde: UFM's datavarehus

1. års-fracfald for læreruddannelsen i Danmark i årene 2018-2021 er opgjort i nedenstående tabel. Sygeplejerske- og pædagoguddannelsen oplever i perioden en stigning i 1. års fracfald, pædagoguddannelsen dog med de laveste andele. Læreruddannelsen oplever som nævnt et fald, og socialrådgiveruddannelsen oplever ligeledes et fald imellem årene 2018, 2020 og 2021. I 2019 havde socialrådgiveruddannelsen et særligt lavt 1. års fracfald.

Figur 10: 1.års-fracfald for lærer-, sygeplejerske-, pædagog- og socialrådgiveruddannelsen på VIA 2018-2021

Kilde: UFM's datavarehus

VIA's kvalitetsstandard for *gennemsnitlig gennemførelse* indebærer, at den gennemsnitlige studietid ikke må overstige normeret tid plus tre måneder (ekskl. barselsorlov). Nedenstående tabel viser, at der på trods af, at alle udbud lever op til kvalitetsstandarden i 2021, kan observeres forskelle. Hvor Skive og Nr. Nissum i 2019 havde den længste overskridelse af den gennemsnitlige studietid og ikke levede op til kvalitetsstandarden, har Skive i 2021 den markant laveste gennemsnitlige overskridelse af normeret studietid, mens Nr. Nissum ikke adskiller sig væsentligt fra Aarhus.

Tabel 11: Opgørelse over overskridelse af måneder af normeret studietid for læreruddannelsen

	2019	2020	2021	Vurdering
Nørre Nissum	4,1	2,4	2,0	GRØN
Silkeborg	2,8	0,9	2,3	GRØN
Skive	3,2	0,1	1,3	GRØN
Aarhus	1,7	1,6	1,8	GRØN
I alt	2,2	1,4	1,9	GRØN

Kilde: UFM's datavarehus

På indikatoren Karakter for afgangprojekt er VIA's kvalitetsstandard, at karaktergennemsnit for afgangprojekt ligger på *minimum* 7. Her ses det af nedenstående tabel, at Nr. Nissum er mest udfordret med et karaktergennemsnit på under 7 i afgangprojektet.

Tabel 12: Opgørelse over karaktergennemsnit for afgangsprojekter på læreruddannelsen

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	Vurdering
Holstebro	-	-	9,1	GRØN
Netudbud	-	-	8,3	GRØN
Nørre Nissum	7,7	7,9	6,8	GUL
Silkeborg	8,3	8,1	8,7	GRØN
Skive	7,6	8,5	8,0	GRØN
Aarhus	9,2	9,6	9,1	GRØN
I alt	8,7	9,1	8,8	GRØN

Kilde: LIS

9. Arbejdsmarkedet og lærere

I det følgende er der medtaget uddrag fra analyser vedrørende lærereuddannede og arbejdsmarkedet i dag og fremadrettet; dels en analyse fra Rockwool Fondens forskningsenhed, der har undersøgt udviklingen i antallet af uddannede inden for de tre store velfærdsuddannelser (lærer, sygeplejerske og pædagog) og deres arbejdstid i professionen over tid, dels en analyse, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har udarbejdet i samarbejde med Danmarks Lærerforening om, hvor mange lærerstillinger der i dag er besat med ikke-uddannede lærere sammenlignet med tidligere. Derudover er arbejdsmarkedsbalancen for folkeskolelærere de seneste fem år skitseret ligesom hovedkonklusioner fra Damvads analyse om behovet for velfærdsuddannede i hele Danmark, samt COWIs rapport om behovet for velfærdsuddannede i Region Midtjylland er medtaget.

Alle analyserne siger noget om de udfordringer, der er omkring udbud og efterspørgsel efter uddannede lærere i dag og i fremtiden, men også at flere forhold er usikre i forhold til udbud og efterspørgsel fremadrettet. Fremtidsscenerierne er ikke alene afhængige af, hvor mange der uddannes, og hvordan demografien udvikler sig, men også hvilke tilbagetræningsmønstre for lærere, der vil ses fremadrettet samt hvor mange uddannede, der arbejder på fuld tid. Endelig har det betydning, hvor mange der bliver i professionen i hele deres arbejdsliv. Der er således tale om problemstillinger der ikke kan løses i enkelte sektorer, men derimod skal løses på tværs af sektorer (kommuner, uddannelsesinstitutioner, fagforeninger m.fl.)

Antallet af lærere er faldet markant

I analysen fra Rockwool Fondens Forskningsenhed - baseret på data fra Danmarks Statistik - undersøges det, hvordan antallet af uddannede inden for de tre store velfærdsuddannelser - lærer, pædagog og sygeplejerske - har ændret sig fra 1996 til 2020.⁵

Analysen viser, at antallet af uddannede folkeskolelærere under 65 år er faldet med omkring 15% i løbet af de seneste 15 år. Af analysen fremgår det, at antallet af uddannede folkeskolelærere steg fra omkring 78.000 i 1996 til 87.000 i 2007, hvorefter det faldt til ca. 74.000, dvs. omkring 15%. Faldet fra 2007 til 2020 skyldes, at årgangene født fra midten af 1940'erne til midten af 1950'erne nåede tilbagetrækningsalderen i denne periode. En meget stor andel af disse årgange blev uddannet som folkeskolelærere, samtidig med at årgangene er de største i Danmarkshistorien.

⁵ Analysen kan læses i sin fulde form her: https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2023/06/RFF-Indlaeg_Antallet-af-uddannede-laerere-er-faldet-markant-mens-der-aldrig-har-vaeret-flere-uddannede-sygeplejersker-og-paedagoger.pdf?download=true

Stor andel af lærere arbejder ikke fuldtid i lærerjobbet

Analysen fra Rockwool Fondens Forskningsenhed viser desuden, at blandt uddannede folkeskolelærere under 40 år dækkes kun 70% af den samlede potentielle arbejdstid af arbejde omkring skolen. Analysen viser også, at andelen af den samlede potentielle arbejdstid, der bruges på arbejde omkring skolen, ikke på noget alderstrin overstiger 80% – selv ikke blandt unge uddannede folkeskolelærere. Endeligt viser analysen, at andelen af arbejde omkring skolen falder med alderen, hvilket modsvares af en tilsvarende stigning i andelen af arbejde med andre områder end skolen. Fx dækker 55-årige lærere i gennemsnit kun 66% af den samlede potentielle arbejdstid i arbejde omkring skolen, mens 16% lægges i arbejde med andre områder end undervisning og skolen. Sammenfattende viser analysen dermed, at et mindretal af de uddannede lærere ikke arbejder i grundskolen, samt at deltidsarbejde er udbredt for alle aldersgrupper.

Hver femte i lærerjobbet er ikke uddannet lærer

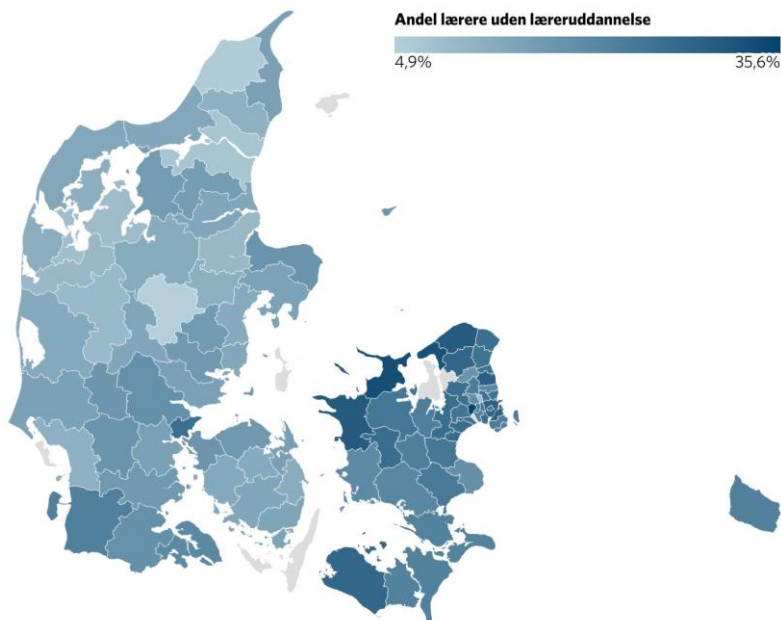
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har i samarbejde med Danmarks Lærerforening⁶ undersøgt uddannelsesniveaueet blandt ansatte med lærerarbejde i folkeskolen. Analysen viser følgende hovedresultater:

- 19 pct. af lærere i folkeskolen har ikke en læreruddannelse. Der er sket en markant stigning i andelen af ikke-uddannede lærere siden 2012, hvor andelen var knap 10 pct.
- Blandt de ikke-læreruddannede med lærerarbejde i folkeskolen har størstedelen ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse. Mere end halvdelen af de ikke-læreruddannede har en gymnasial uddannelse
- Tallene dækker over store geografiske forskelle. Særligt i kommuner i det østlige Danmark, er der en stor andel af ikke-læreruddannede, som det ses i Figur A

Figur A.

Andel lærere uden læreruddannelse i 2022

Figuren viser andelen af ansatte i lærerstillinger, som ikke har en læreruddannelse. Jo mørkere farve en kommune har, jo højere andel uden læreruddannelse.

Anm.: Andele er beregnet på baggrund af afrundede tal. Vallensbæk og Frederikssund indgår ikke på grund af mulige fejlregistreringer. Læsø, Fano, Langeland, Samsø og Ærø indgår ikke af diskretionshensyn.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

⁶ Analysen kan læses i sin fulde form her: <https://www.ae.dk/analyse/2023-05-naesten-hver-femte-laerer-i-folkeskolen-har-ikke-en-laereruddannelse>

Udbud og efterspørgsel efter lærere i Region Midtjylland

I det følgende er der medtaget en oversigt over arbejdsmarkedsbalancen for folkeskolelærere i de såkaldte RAR områder (De Regionale Arbejdsmarkedsråd). Arbejdsmarkedsbalancen viser en vurdering af, hvordan jobmulighederne er for forskellige stillingsbetegnelser i otte geografiske områder i Danmark.

I figur B ses vurderingen af jobmuligheden som folkeskolelærere i hele landet. Her ses det, at der i hele landet er gode jobmuligheder, og der hen over de seneste år har været mangel på arbejdskraft især i Hovedstaden, på Sjælland og i Sydjylland. I hele Region Midtjylland – både øst og vest, vurderes jobmuligheder som værende gode.

Figur B: Arbejdsmarkedsbalancen for folkeskolelærere 2018-2023 hele landet

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Folkeskolelærer - Bornholm	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Folkeskolelærer - Fyn	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Folkeskolelærer - Hovedstaden	Orange	Orange	Orange	Orange	Lysegrøn	Lysegrøn
Folkeskolelærer - Nordjylland	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Folkeskolelærer - Sjælland	Orange	Orange	Orange	Orange	Lysegrøn	Orange
Folkeskolelærer - Sydjylland	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Folkeskolelærer - Vestjylland	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Folkeskolelærer - Østjylland	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange

Kilde: www.arbejdsmarkedsbalancen.dk

Note: Mørkegrøn= omfattende mangel på arbejdskraft, lysegrøn = mangel på arbejdskraft, orange = gode jobmuligheder, mørkerød = mindre gode jobmuligheder.

Alt efter fremskrivningsmetoder er der lidt uenighed om, hvordan udbuds- og efterspørgselsscenerier ser ud for lærere for fremtiden, nedenfor er medtaget konklusioner fra Damvad rapporten 2021 og fra COWI rapport fra 2022.

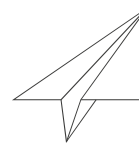
I 2021 udarbejdede Damvad Analytics for Danske Professionshøjskoler en analyse af behovet for velfærdsuddannede frem mod 2030. Sammenholdes udbud og efterspørgsel efter lærere, vil der på landsplan mangle ca. 13.100 uddannede lærere i 2030. I 2018 mangler der ca. 15.000 uddannede lærere på landsplan. Manglen vil dermed falde frem mod 2030. Ifølge analysen vil der mangle uddannede lærere i alle landsdele i 2030 – undtagen i Vestjylland. Det skyldes et stort fald i efterspørgslen efter lærere i Vestjylland frem mod 2030 kombineret med en høj andel uddannede lærere i folkeskolerne. Omvendt vil manglen på uddannede lærere være særlig stor i Vest- og Sydsjælland og Nordsjælland, hvor der vil mangle ca. 2.200 uddannede lærere i 2030.

Den nationale efterspørgsel efter lærere forventes at falde med godt 2 pct. frem mod 2030. I landsdele, hvor der er store byer (Aarhus og København), vil der dog være et større behov for lærere i 2030. Efterspørgslen efter lærere i Østjylland stiger med knap 2 pct., og efterspørgslen i København stiger med knap 7 pct. fra 2018-2030. I de resterende landsdele falder efterspørgslen efter lærere. Faldet er størst i Vestjylland, hvor der er behov for 8 pct. færre lærere i 2030. Udbuddet af lærere forventes at være stabilt frem mod 2030. Der er dog store geografiske forskelle, fx falder udbuddet med ca. 10 pct. i Nordsjælland, mens det stiger med knap 19 pct. i København frem mod 2030⁷.

I COWI analysen om behovet for velfærdsuddannede i Region Midtjylland frem mod 2032 fremgår det - jf. oversigten over arbejdsmarkedsbalancen ovenfor - at der ikke er problemer med at rekruttere folkeskolelærere i øjeblikket til trods for et relativt lavt antal ledige folkeskolelærere. Det gælder både i Østjylland og i Vestjylland. Resultaterne af fremskrivningerne viser, at den fremtidige rekrutteringssituation er forskellig alt efter, hvilke scenarier der kigges på – især tilbagetrækningsreformen og mængden af deltidsarbejde vurderes at kunne spille en stor rolle. Det overordnede billede viser, at der er risiko for rekrutteringsproblemer og for at de kan udvikle sig til mangel.⁸

⁷ Analysen i sin fulde form kan læses her: [Microsoft Word - Rapport_v6_MLS_0704.docx \(xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk\)](#)

⁸ Analysen i sin fulde form kan læses her: [behovet-for-velfaerdsuddannede-i-midtjylland-2022-2032-bilagsrapport.pdf](#)

Økonominotat vedr. læreruddannelsen og HF

Resumé

Rentabilitetsanalysen på VIAs 5 læreruddannelsesudbud og HF viser et underskud på 9,1 mio.kr. i budget 2023. Udbuddet i Aarhus går i balance og giver et mindre overskud, som det eneste udbud.

Udbuddene i Silkeborg og Skive giver underskud på henholdsvis 1,0 mio.kr. og 2,2 mio.kr. på trods af, at sidstnævnte modtager det fulde decentrale grundtilskud. Læreruddannelsen i Nissum/Holstebro og HF giver et underskud på 6,0 mio.kr., hvilket udgør 66,4% af områdets samlede underskud på 9,1 mio.kr.

Forudsætninger

Rentabilitetsanalysen er baseret på data fra budget 2023 for at inkludere den politiske beslutning om at udvide det decentrale grundtilskud fra 12,5 mio.kr. til 40,0 mio.kr. for VIA.

Bygningsomkostninger og fællesomkostninger er opgjort pr. lokation og fordelt igennem en fordelingsnøgle, som er baseret på teori-STÅ (studenterårsværk). Udbuddet i Holstebro er en uddannelsesstation i samarbejde med Nissum, og derfor fungerer disse som ét udbud i budgetlægningsprocessen. Dermed er det ikke muligt at adskille og opgøre omkostningerne særskilt.

Praktikrefusion er udeladt i beregningerne på både indtægt- og udgiftssiden, idet praktikrefusion set over årene skal balancere. Der kan dog være udsving mellem de enkelte år, da tilskud og udbetaling ikke altid falder i samme år. Derfor er posten neutraliseret i beregningen for at undgå at disse bevægelser påvirker rentabiliteten.

NOTAT

Udarbejdet af:
Pernille Fabricius Mejer
Økonomikonsulent

E: PFAM@via.dk
T: +4587551164

Dato: 28. november 2023

1/3

Rentabilitetsanalyse på læreruddannelsen og HF

Tabel 1: Rentabilitetsanalysen for læreruddannelsen og HF, budget 2023

Rentabilitet dekanområde i mio.kr.	Lærer			HF, Lærer	Total
	Lærer Aarhus	Silkeborg	Lærer Skive	Nissum og Holstebro	
Stedkode	3110101	3110201	3110301		
Statstilskud STÅ Ordinær Uddannelse	-68,7	-17,9	-6,0	-18,0	-110,6
Statstilskud STÅ Åben Uddannelse		-2,4	-0,2	-1,5	-4,1
Statstilskud STÅ Praktikrefusion					
Statstilskud STÅ	-68,7	-20,3	-6,2	-19,5	-114,7
Resultattilskud	-7,6	-2,0	-0,7	-1,0	-11,3
Decentralt taxameter		-0,9	-0,3	-0,5	-1,7
Statstilskud Øvrige	-9,6	-4,0	-1,4	-2,4	-17,4
IDV konsulentydelse					
Deltagerbetaling		-2,3	-0,3	-1,6	-4,1
Øvrige Indtægter	-0,2	0,0	-0,3	-0,8	-1,3
Indtægter I alt	-86,1	-29,4	-9,1	-25,8	-150,4
Lønomsomkostninger	52,7	17,1	7,6	19,8	97,1
Driftsomkostninger (minus internt DB)	3,7	1,5	1,0	2,7	8,8
Praktikrefusion					
Resultat 1	-29,7	-10,9	-0,6	-3,3	-44,5
Dækningsgrad 1 (DG1)	0%	37%	7%	13%	30%
Ledelsesomkostninger	4,4	2,1	0,8	1,3	8,6
Fordeling Dekanomkostninger	0,6	0,2	0,1	0,4	1,3
Uudmøntede besparelser	-3,6	-1,1	-0,3	-0,7	-5,8
Resultat 2	-28,3	-9,7	-0,1	-2,4	-40,4
Dækningsgrad 2 (DG2)	33%	33%	1%	9%	27%
Facility Management	11,3	7,0	4,2	7,0	29,4
Campusomkostninger	0,5	0,6	0,1	0,2	1,5
Bibliotek	1,7	1,2	0,2	0,5	3,6
Studieadministration	3,7	1,9	0,9	2,3	8,8
Øvrige fælles og forvaltningsomkostninger	49,6	13,0	4,4	11,9	78,9
Finansieringskilder	-38,7	-10,1	-3,4	-9,3	-61,6
Decentral grundtilskud		-2,8	-4,0	-4,2	-11,0
Resultat 3	-0,2	1,0	2,2	6,0	9,1
Overskudsgrad (OG)	0%	-3%	-24%	-23%	-6%
Fremtidigt investeringsbehov bygninger	3,8	6,2	11,3	17,1	38,4
Total STÅ	1.599,0	485,6	147,3	409,0	2.640,9

Indtægter

For budget 2023 har VIAs læreruddannelser (Aarhus, Silkeborg, Skive, Holstebro og Nissum) og HF en samlet indtægt på 150,4 mio.kr. (jf. tabel 1). Indtægter fra meritlæreruddannelsen indgår under 'Statstilskud STÅ Åben Uddannelse'. Aarhus bidrager med 57,2%, Silkeborg med 19,6%, Nissum/Holstebro og HF med 17,1% samt Skive med 6,1%. Særbevillingen på 30 mio.kr. til læreruddannelsen indgår i indtægterne som 'Statstilskud øvrige' og omkostningsreduktion under 'Fordeling af dekanomkostninger'.

Bemærk, at HF i Nr. Nissum ikke kan modtage egne tilskud som ungdomsuddannelsesinstitution under Undervisningsministeriet, da VIA og dermed også vores HF hører under Uddannelses- og forskningsministeriet og modtager de tilskud, som administreres af dette ministerium. Dog er kostafdelingen knyttet til HF direkte finansieret i finansloven.

Direkte omkostninger

Læreruddannelserne og HF har direkte omkostninger (løn- og driftsomkostninger) for 105,9 mio.kr, hvilket giver et dækningsbidrag 1 på 44,5 mio.kr. samt en dækningsgrad 1 på 29,6% til at dække indirekte- og fællesomkostninger. Den højeste post udgøres af lønomkostning, som udgør 91,7% af de direkte omkostninger.

Indirekte omkostninger

Uddannelserne har indirekte omkostninger (ledelsesomkostninger og fordeling af dekanomkostninger) for 9,9 mio.kr., hvilket giver et dækningsbidrag 2 på 40,4 mio.kr. samt en dækningsgrad 2 på 26,9% til at dække fællesomkostninger. Den højeste post udgøres af ledelsesomkostninger, som udgør 87,1% af de indirekte omkostninger. Læreruddannelserne og HF har en uudmøntet besparelse på 5,8 mio.kr, som er med til at påvirke dækningsbidraget og -graden.

Fællesomkostninger

Læreruddannelsernes og HF's andel af fællesomkostninger (facility management, campusomkostninger, bibliotek, studieadministration samt øvrige fælles og forvaltningsomkostninger) udgør 122,1 mio.kr.

Derudover fordeles finansieringskilder (grundtilskud m.v.) og decentralt tilskud til uddannelserne på 72,6 mio.kr. fordelt på teori-STÅ og fysisk lokation. Det giver et underskud på 9,1 mio.kr. samt en negativ overskudsgrad på -6,0%. Bemærk, at fremtidige investeringsbehov fremgår af tabellen til orientering, men ikke indgår i rentabilitetsanalysen.

Resultat

Læreruddannelserne og HF giver samlet et underskud på 9,1 mio.kr., men resultaterne er forskellige blandt de fire udbud. Udbuddet i Aarhus går i balance med et mindre overskud på 0,2 mio.kr., hvilket svarer til en overskudsgrad på 0,2%. Dette udbud er det eneste af læreruddannelserne, som ikke modtager et decentralt grundtilskud. Udbuddene i Silkeborg og Skive giver underskud på henholdsvis 1,0 mio.kr. og 2,2 mio.kr. Læreruddannelsen i Skive giver et underskud på trods af, at udbuddet modtager det fulde decentrale tilskud for den fysiske lokation på 4,0 mio.kr. Læreruddannelsen i Nissum/Holstebro og HF har et underskud på 6,0 mio.kr., hvilket primært skyldes høje omkostninger til facility management samt øvrige fælles og forvaltningsomkostninger. Underskuddet i Holstebro og Nissum udgør 66,4% af områdets samlede underskud.

Scenarieregning: Reducering af STÅ

Grundet et fald i optag af studerende beregnes et scenarie med antagelsen om, at optagstallet til opstart i 2023 fastholdes fremadrettet. Dette berører alle udbuddene på nær Aarhus og HF. Reducering af STÅ medfører et samlet fald i indtægter på 13,4 mio.kr. ved fuld gennemløb på det reducerede optag jf. tabel 2. Der er i beregningen taget højde for et decentralt taxametertilskud på 7,0%, som er satsen fra 2027 og frem. Omkostningerne holdes uændret i scenariet, idet en nedgang i studerende pr. hold ikke påvirker, at holdene fortsat udbydes, nu har de blot færre studerende. Det betyder, at læreruddannelsen og HF ender med et underskud på 22,5 mio.kr. svarende til en negativ overskudsgrad på -16,4% sammenlignet med den oprindelige rentabilitetsanalyse, hvor underskuddet var 9,1 mio.kr. med en negativ overskudsgrad på -6,0%. En permanent reducere af STÅ på grund af et mindre optag vil derfor betyde, at området ser ind i et merunderskud på 13,4 mio.kr. årligt, som svarer til indtægtsnedgangen.

Tabel 2: Scenarieregning for læreruddannelsen og HF, budget 2023

Rentabilitet dekanområde i mio.kr.	Lærer			HF, Lærer	Total
	Lærer Aarhus	Silkeborg	Lærer Skive	Nissum og Holstebro	
Stedkode	3110101	3110201	3110301		
Statstilskud STÅ Ordinær Uddannelse	-68,7	-12,4	-2,9	-14,7	-98,7
Statstilskud STÅ Åben Uddannelse		-2,4	-0,2	-1,5	-4,1
Statstilskud STÅ Praktikrefusion			0,0		
Statstilskud STÅ	-68,7	-14,8	-3,1	-16,3	-102,8
Resultattilskud	-7,6	-1,4	-0,3	-0,7	-10,0
Decentralt taxameter		-0,9	-0,2	-0,4	-1,5
Statstilskud Øvrige	-9,6	-4,0	-1,4	-2,4	-17,4
IDV konsulentydelse					
Deltagerbetaling		-2,3	-0,3	-1,6	-4,1
Øvrige Indtægter	-0,2	0,0	-0,3	-0,8	-1,3
Indtægter i alt	-86,1	-23,3	-5,5	-22,1	-137,1
Lønomsomkostninger	52,7	17,1	7,6	19,8	97,1
Driftsomsomkostninger (minus internt DB)	3,7	1,5	1,0	2,7	8,8
Praktikrefusion					
Resultat 1	-29,7	-4,8	3,0	0,3	-31,2
Dækningsgrad 1 (DG1)	34%	20%	-54%	-1%	23%
Ledelsesomsomkostninger	4,4	2,1	0,8	1,3	8,6
Fordeling Dekanomkostninger	0,6	0,2	0,1	0,4	1,3
Udmonterede besparelser	-3,6	-1,1	-0,3	-0,7	-5,8
Resultat 2	-28,3	-3,5	3,5	1,3	-27,1
Dækningsgrad 2 (DG2)	33%	15%	-63%	-6%	20%
Facility Management	11,3	7,0	4,2	7,0	29,4
Campusomsomkostninger	0,5	0,6	0,1	0,2	1,5
Bibliotek	1,7	1,2	0,2	0,5	3,6
Studieadministration	3,7	1,9	0,9	2,3	8,8
Øvrige fælles og forvaltningsomsomkostninger	49,6	13,0	4,4	11,9	78,9
Finansieringskilder	-38,7	-10,1	-3,4	-9,3	-61,6
Decentral grundtilskud		-2,8	-4,0	-4,2	-11,0
Resultat 3	-0,2	7,2	5,8	9,7	22,5
Overskudsgrad (OG)	0%	-31%	-105%	-44%	-16%
Fremtidigt investeringsbehov bygninger	3,8	6,2	11,3	17,1	38,4
Total STÅ før	1.599,0	485,6	147,3	409,0	2.640,9
Total STÅ efter	1.599,0	329,8	77,0	306,1	2.311,9